

«Ռենեսա» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններ

**2018թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն.....	3
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն.....	6
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն.....	7
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն.....	8
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն.....	9
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ.....	10

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010,
Վ. Սարգսյանի փ. 26/1,
«Էրեբունի Պլազա» Բիզնես-Կենտրոն, 8-րդ հարկ
Հեռախոս + 374 (10) 595 999
Ինտերնետ www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Ռենեսա» ՓԲԸ-ի Բաժնետերերին

Կարծիք

Մենք իրականացրել ենք «Ռենեսա» ՓԲԸ-ի («Ընկերություն») ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտը, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, հաշվետու տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով, կից ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունները, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ են ներկայացնում Ընկերության ֆինանսական վիճակը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև վերջինիս գործունեության արդյունքները և դրամական միջոցների հոսքերը հաշվետու տարվա համար՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Կարծիքի արտահայտման հիմքեր

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Նշված ստանդարտներով նախատեսված մեր պարտականությունները ներկայացված են մեր եզրակացության «*Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար*» բաժնում: Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների էթիկայի օրենսգրքի (ՀԵՄՍԻ օրենսգրք) և Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի էթիկայի պահանջների, և մենք կատարել ենք էթիկային վերաբերող մեր այլ պարտականություններն այս պահանջներին և ՀԵՄՍԻ օրենսգրքին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավականաչափ են և համապատասխան մեր աուդիտորական եզրակացության հիմք հանդիսանալու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում ներգրավված անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման, ինչպես նաև այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի համար, որը համարում է անհրաժեշտ սխալի կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պետք է իրականացնի ԸՆկերության անընդհատ գործելու կարողության գնահատում, բացահայտելով, կիրառելի լինելու դեպքում, անընդհատությանը վերաբերող հարցերը և կիրառելով անընդհատության հիմունքով հաշվառումը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է կամ լուծարել ԸՆկերությունը կամ դադարեցնել վերջինիս գործունեությունը, կամ չունի դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք

Կառավարման օղակներում ներգրավված անձիք պատասխանատու են վերահսկել ԸՆկերության ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման գործընթացը:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ երաշխիք առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են սխալի կամ խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրումներից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ երաշխիքը հավաստիացման բարձր աստիճան է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ների համաձայն աուդիտի իրականացման ընթացքում միշտ հնարավոր կլինի հայտնաբերել էական խեղաթյուրումը՝ վերջինիս առկայության դեպքում: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով և համարվում են էական, եթե կարելի է պատճառաբանված կերպով ակնկալել, որ, առանձին կամ միասին վերցված, ազդեցություն կունենան այս ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա օգտագործողների կողմից կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի մաս՝ մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական թերահավատություն աուդիտի ընթացքում: Մենք նաև՝

- հայտնաբերում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, մշակում և իրականացնում ենք այդ ռիսկերին անդրադարձող աուդիտորական ընթացակարգեր և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավականաչափ են և համապատասխան՝ մեր աուդիտորական եզրակացության հիմք հանդիսանալու համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է քան սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել գաղտնի համաձայնություն, կեղծիք, միտումնավոր բացթողումներ, խեղաթյուրումներ կամ ներքին վերահսկողության համակարգի շրջանցում:
- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին վերահսկողության համակարգի վերաբերյալ՝ տվյալ հանգամանքներում տեղին աուդիտորական ընացակարգեր մշակելու, բայց ոչ ԸՆկերության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ կարծքի արտահայտելու նպատակով:
- գնահատում ենք կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և հարակից բացահայտումների հիմնավորվածությունը:
- կատարում ենք եզրահանգում ղեկավարության կողմից անընդհատության հիմունքով հաշվառում կիրառելու տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմք ընդունելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները, կատարում ենք հետևություն, թե արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված

էական անորոշություն, որը կարող է լուրջ կասկածներ հարուցել Ընկերության անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրակացնենք, որ գոյություն ունի էական անորոշություն, մենք պետք է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրենք ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, այդ բացահայտումների ոչ համապատասխան լինելու դեպքում՝ ձևափոխենք մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել Ընկերության կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեության իրականացման դադարեցմանը:

- գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները և գնահատում ենք, թե արդյոք ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են իրենց հիմքում ընկած գործառնություններն ու իրադարձությունները այնպիսի ձևով, որը թույլ է տալիս ապահովել ճշմարիտ ներկայացում:

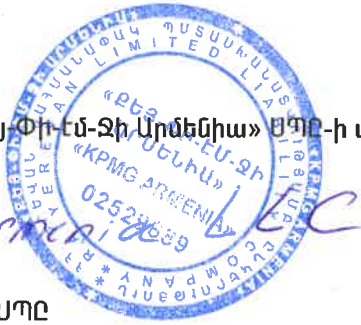
Ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք կառավարման օղակներում ներգրավված անձանց աուդիտի պլանավորված շրջանակների և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում առաջացած նշանակալից հարցերի, այդ թվում՝ աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված ներքին վերահսկողության համակարգի էական թերությունների մասին:

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման համար հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

Sg

Տիգրան Գասպարյան
 Ղեկավար գործընկեր, «Քեյ-Փի-Էն-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ-ի տնօրեն

KPMG Armenia

«Քեյ-Փի-Էն-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
 26 ապրիլի 2019թ.

«Ռենեսա» ՓԲԸ
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն
2018թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ	6 1,930,868	1,678,762
Տոկոսային ծախս	6 (1,040,992)	(821,557)
Չուտ տոկոսային եկամուտ	889,876	857,205
Միջնորդավճարների և այլ վճարների գծով ծախս	(1,125)	(1,077)
Չուտ օգուտ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով	7 22,303	34,112
Չուտ եկամուտ փոխարժեքային տարբերություններից	2,337	14,831
Չուտ իրացված օգուտ ներդրումային արժեթղթերի գծով	164,315	124,739
Այլ գործառնական եկամուտ	19,718	17,399
Գործառնական եկամուտ	1,097,424	1,047,209
Ներդրումային արժեթղթերի և տրված փոխառությունների արժեզրկումից կորուստներ	8 (14,370)	-
Անձնակազմի գծով ծախսեր	(79,850)	(49,569)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	9 (59,109)	(43,629)
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը	944,095	954,011
Շահութահարկի գծով ծախս	10 (192,986)	(192,424)
Շահույթ տարվա համար	751,109	761,587
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք՝ առանց շահութահարկի չորվածների, որոնք հետագայում վերադասակարգվում են կամ կարող են վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս		
Պարտքային ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստի շարժ.		
- Իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	524,872	-
- Որպես շահույթ կամ վնաս վերադասակարգված գուտ գումար	(123,975)	-
Իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստի շարժ (վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ).		
- Իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	-	546,261
- Որպես շահույթ կամ վնաս վերադասակարգված գուտ գումար	-	(98,443)
Ընդամենը հորվածներ, որոնք հետագայում վերադասակարգվում են կամ կարող են վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս	400,897	447,818
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար՝ առանց շահութահարկի	400,897	447,818
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	1,152,006	1,209,405

* Ընկերությունը կսել է կիրառել ՖՀՄՍ 9-ը և ՖՀՄՍ 15-ը 2018թ. հունվարի 1-ից: Ստանդարտին անցման ընտրված մեթոդի համաձայն՝ համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվել (տես՝ Ծանոթագրություն 2 (ե)): ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում Ընկերությունը փոխել է որոշ հորվածների ներկայացումը, համադրելի տեղեկատվությունը համապատասխանաբար վերաներկայացվել է (տես՝ Ծանոթագրություն 3 (յ)):

6-ից 73-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2019թ. ապրիլի 26-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Վարչիանակ Սարգյան
 Գործադիր տնօրենի

Լիանա Հարությունյան
 Գլխավոր հաշվապահ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

	Ծնթգ.	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	11	344,462	122,954
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ		-	4,766
Ներդրումային արժեթղթեր			
- Ընկերության կողմից պահվող	12	1,844,484	657,510
- Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված	12	16,158,787	15,752,597
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	13	845,588	1,316,323
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	14	67,838	57,153
Այլ ակտիվներ	15	252,903	53,337
Ընդամենը ակտիվներ		19,514,062	17,964,640
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Ֆինանսական կազմակերպություններին վճարվելիք գումարներ	16	15,727,073	14,728,480
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն		38,352	104,671
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	10	345,090	248,698
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ		362	-
Այլ պարտավորություններ		20,950	20,758
Ընդամենը պարտավորություններ		16,131,827	15,102,607
ՄԵՓՎԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Բաժնետիրական կապիտալ	17	1,000,000	1,000,000
Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստ		1,421,223	993,503
Գլխավոր պահուստ	17	150,530	106,943
Զբաղիված շահույթ		810,482	761,587
Ընդամենը սեփական կապիտալ		3,382,235	2,862,033
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		19,514,062	17,964,640

* Ընկերությունը կսել է կիրառել ՖՀՄՍ 9-ը և ՖՀՄՍ 15-ը 2018թ. հունվարի 1-ից: Ստանդարտին անցման ընտրված մեթոդի համաձայն՝ համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվել (տես՝ Ծանոթագրություն 2 (ե)): ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում Ընկերությունը փոխել է որոշ հողվածքների ներկայացումը, համադրելի տեղեկատվությունը համապատասխանաբար վերաներկայացվել է (տես՝ Ծանոթագրություն 3 (լ)):

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
ԴՐԱՍԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Ստացված տոկոսներ	2,070,660	1,800,025
Վճարված տոկոսներ	(1,036,825)	(797,627)
Վճարված միջնորդավճարներ և այլ վճարներ	(1,125)	(1,077)
Ջուտ (վճարումներ)/մուտքեր շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից	(17,874)	29,346
Ջուտ մուտքեր ներդրումային արժեթղթերի հետ գործառնություններից	164,315	124,739
Ջուտ մուտքեր արտարժույթով գործառնություններից	10,688	15,925
Այլ մուտքեր	19,718	17,399
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսերի գծով վճարումներ	(128,968)	(84,415)
Գործառնական ակտիվների նվազում		
Ներդրումային արժեթղթեր	(1,270,265)	(5,802,139)
Այլ ակտիվներ	(5,595)	(52,014)
Գործառնական պարտավորությունների աճ		
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	408,140	5,710,098
Այլ պարտավորություններ	1,146	3,582
Գործառնական գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ՝ նախքան շահութահարկի վճարումը	214,015	963,842
Վճարված շահութահարկ	(256,702)	(137,444)
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցների հոսքեր	(42,687)	826,398
ԴՐԱՍԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	-	(94,592)
Ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառությունների մարում	-	225,049
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	(3,446,163)	(5,452,867)
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառությունների մարում	3,766,766	4,980,897
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառք	(20,828)	(3,098)
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված դրամական միջոցների հոսքեր	299,775	(344,611)
ԴՐԱՍԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Ջուտ մուտքեր այլ փոխառությունների գծով	586,460	58,304
Վճարված շահաբաժիններ	(618,000)	(434,000)
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական միջոցների հոսքեր	(31,540)	(375,696)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ	225,548	106,091
Փոխանակման փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(4,040)	(1,636)
Պարտքային վնասի գծով պահուստի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	-	-
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբի դրությամբ	11 122,954	18,499
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջի դրությամբ	11 344,462	122,954

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

հազ. դրամ

Ընկերության բաժնետերերին վերագրելի

	Բաժնետիրական կապիտալ	Ներդրումային արժեքների վերագնահատման պահուստ	Գլխավոր պահուստ	Զբաղյալած շահույթ	Ընդամենը սեփական կապիտալ
Մնացորդը 2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,000,000	545,685	83,612	457,331	2,086,628
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	-	761,587	761,587
Շահույթ տարվա համար	-	-	-	761,587	761,587
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	-	-	-
<i>Հողվածներ, որոնք հետագայում վերադասակարգվում են կամ կարող են վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս</i>	-	546,261	-	-	546,261
<i>Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի գուտ փոփոխություն՝ առանց հետաձգված հարկային ակտիվների/հետաձգված հարկային պարտավորությունների</i>	-	(98,443)	-	-	(98,443)
<i>Շահույթ կամ վնաս փոխանցված վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի գուտ փոփոխություն՝ առանց հետաձգված հարկային ակտիվների/հետաձգված հարկային պարտավորությունների</i>	-	447,818	-	-	447,818
<i>Ընդամենը հողվածներ, որոնք հետագայում վերադասակարգվում են կամ կարող են վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս</i>	-	447,818	-	-	447,818
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	447,818	-	761,587	1,209,405
Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում գրանցված գործառնություններ սեփականատերերի հետ	-	-	23,331	(23,331)	-
Հատկացում գլխավոր պահուստ	-	-	-	(434,000)	(434,000)
Հայտարարված շահաբաժիններ	-	-	23,331	(457,331)	(434,000)
Ընդամենը գործառնություններ սեփականատերերի հետ	-	-	23,331	(457,331)	(434,000)
Մնացորդը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,000,000	993,503	106,943	761,587	2,862,033
Մնացորդը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,000,000	993,503	106,943	761,587	2,862,033
Ճշգրտում ՖՀՄՍ 9-ի սկզբնական կիրառման պահին՝ առանց հարկի (Ծնթգ. 4)	-	26,823	-	(40,627)	(13,804)
Վերահաշվարկված մնացորդը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,000,000	1,020,326	106,943	720,960	2,848,229
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	-	751,109	751,109
Շահույթ տարվա համար	-	-	-	751,109	751,109
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	-	-	-
<i>Հողվածներ, որոնք հետագայում վերադասակարգվում են կամ կարող են վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս</i>	-	524,872	-	-	524,872
<i>Ներդրումային արժեքների իրական արժեքի գուտ փոփոխություն՝ առանց հետաձգված հարկի</i>	-	524,872	-	-	524,872
<i>Որպես շահույթ կամ վնաս վերադասարակված գուտ գումար՝ առանց հետաձգված հարկի</i>	-	(123,975)	-	-	(123,975)
<i>Ընդամենը հողվածներ, որոնք հետագայում վերադասակարգվում են կամ կարող են վերադասակարգվել որպես շահույթ կամ վնաս</i>	-	400,897	-	-	400,897
<i>Ընդամենը այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք</i>	-	400,897	-	-	400,897
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	400,897	-	751,109	1,152,006
Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում գրանցված գործառնություններ սեփականատերերի հետ	-	-	43,587	(43,587)	-
Հատկացում գլխավոր պահուստ	-	-	-	(618,000)	(618,000)
Հայտարարված շահաբաժիններ	-	-	-	(618,000)	(618,000)
Ընդամենը գործառնություններ սեփականատերերի հետ	-	-	43,587	(661,587)	(618,000)
Մնացորդը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,000,000	1,421,223	150,530	810,482	3,382,235

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

1 Ներածություն

(ա) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Ռենեսա» ՓԲԸ-ն (Ընկերություն) հիմնադրվել է 2001թ. ապրիլի 11-ին Հայաստանի Հանրապետությունում որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն: Ընկերությունը ստացել է Բյուրերային գործունեության լիցենզիա Արժեթղթերի պետական հանձնաժողովի կողմից 2001թ. հունիսի 15-ին: «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ Ընկերությունը 2008թ. հունիսի 27-ին վերագրանցվել է որպես ներդրումային ընկերություն և ստացել թիվ 5 լիցենզիա:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010, Վարդանանց 16:

Ընկերության հավասար մասնաբաժինով սեփականատերերն են հանդիսանում Արայիկ Կարապետյանը և Էդուարդ Մարությանը, ովքեր իրավասու են գործունեությունը ղեկավարել իրենց սեփական հայեցողությամբ և իրենց շահերից ելնելով: Բացի այդ, նրանք ունեն մի շարք մասնակցություններ Ընկերության հետ չառնչվող այլ կազմակերպություններում: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 18-ում:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, Ընկերության գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկաները, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակվում են զարգանալ, սակայն ենթակա են տարբեր մեկնաբանությունների և հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական ու ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար:

Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են ղեկավարության գնահատականը Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա գործարար միջավայրի ազդեցության վերաբերյալ: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2 Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) պահանջների համաձայն:

Այս ֆինանսական հաշվետվություններն իրենցից ներկայացնում են Ընկերության տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների առաջին փաթեթը, որտեղ կիրառվել են ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտի պահանջները: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթների փոփոխությունները ներկայացված են Ծանոթագրություն 2-ի (ե) կետում:

(բ) Չափման հիմունքներ

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ իրական արժեքով հաշվառվող շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների և իրական արժեքով հաշվառվող այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումային արժեքի թերի:

(գ) Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը, լինելով Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը, արտացոլում է Ընկերության գործունեության հիմքում ընկած իրադարձությունների և հանգամանքների տնտեսական էությունը:

Դրամը հանդիսանում է նաև այս ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

(դ) Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՄ-ների պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունը կատարել է մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամտի և ծախսի գծով ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և համապատասխան ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Դատողություններ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ կատարված դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք առավել էական ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում.

- Կիրառելի է միայն 2018թ. համար
  - ֆինանսական ակտիվների դասակարգում. այն բիզնես մոդելի գնահատում, որի շրջանակներում պահվում են ակտիվները և գնահատում, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները հանդիսանում են միայն միայն մայր գումարի և չնարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ – Ծանոթագրություն 3 (ե) (i):
  - չափանիշների սահմանում որոշելու համար, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի պարտքային ռիսկի էական աճ սկզբնական ճանաչումից հետո, որոշելու համար սպասվող պարտքային վնասի չափման մեջ հեռանկարի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներառելու մեթոդաբանությունը և սպասվող պարտքային վնասի չափման համար օգտագործվող մոդելների ընտրություն և հաստատում – Ծանոթագրություն 4:

Ենթադրություններ և գնահատումների անորոշություն

Այն ենթադրությունների և գնահատումների հետ կապված անորոշության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք ենթադրում են 2018թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա տվյալների էական ճշգրտման մեծ ռիսկ, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում.

- Կիրառելի է միայն 2018թ. համար
  - ֆինանսական գործիքների արժեզրկում. որոշել ելակետային տվյալները սպասվող պարտքային վնասի գնահատման մոդելի համար, այդ թվում՝ հեռանկարի վերաբերյալ տեղեկատվության ներառումը – Ծանոթագրություն 4:
- Կիրառելի է 2018թ. և 2017թ. համար
  - ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքի գնահատում – Ծանոթագրություն 18,
  - տրված փոխառությունների արժեզրկում – Ծանոթագրություն 3 (ե):

(ե) Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ

Ընկերությունը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 9-ը և ՖՀՄՍ 15-ը 2018թ. հունվարի 1-ից:

2018թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ են մտել նաև մի քանի այլ նոր ստանդարտներ, սակայն այդ ստանդարտներն էական ազդեցություն չունեն Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ընկերության կողմից ՖՀՄՍ 9-ին անցման ընտրված մեթոդի համաձայն՝ այս ֆինանսական հաշվետվություններում համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվել ստանդարտի պահանջներն արտացոլելու համար:

Այս ստանդարտների սկզբնական կիրառման հիմնական արդյունքներն են.

- ֆինանսական ակտիվների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստների աճը (Ծանոթագրություն 5),
- ՖՀՄՍ 9-ին վերաբերող լրացուցիչ բացահայտումները (Ծանոթագրություններ 4 և 5):

ՖՀՄՍ 15-ի կիրառումն ազդեցություն չի ունեցել Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա

Ա. ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ»

ՖՀՄՍ 9-ը սահմանում է ֆինանսական ակտիվների, ֆինանսական պարտավորությունների և ոչ ֆինանսական միավորների առք ու վաճառքի որոշ պայմանագրերի ճանաչման և չափման պահանջները: Այս ստանդարտը փոխարինում է ՀՀՄՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում» ստանդարտը: ՖՀՄՍ 9-ի պահանջներն էականորեն տարբերվում են ՀՀՄՍ 39-ի պահանջներից: Նոր ստանդարտն առաջադրում է ֆինանսական ակտիվների հաշվառման և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվառման որոշ ոլորտների սկզբունքային փոփոխություններ:

ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում Ընկերությունը կիրառել է ՀՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» ստանդարտի համապատասխան փոփոխությունները, որոնք պահանջում են առանձին տողով ներկայացնել արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտը շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Նախկինում Ընկերությունը բացահայտում էր այդ գումարը ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում:

Բացի այդ, Ընկերությունը կիրառել է ՖՀՄՍ 7 «Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտում» ստանդարտի համապատասխան փոփոխությունները 2018թ. տեղեկատվության բացահայտումների հետ կապված, որոնք սակայն չեն կիրառվել համադրելի տեղեկատվության նկատմամբ:

Ստորև ամփոփ կերպով ներկայացված են ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում տեղի ունեցած առանցքային փոփոխությունները:

Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգում և չափում

ՖՀՄՍ 9-ը ներառում է ֆինանսական ակտիվների երեք հիմնական դաս՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող և շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: ՖՀՄՍ 9-ով նախատեսված ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը որպես կանոն հիմնված է այն բիզնես մոդելի վրա, որի շրջանակներում կառավարվում է ֆինանսական ակտիվը, և դրամական միջոցների հոսքերի վրա: ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն՝ այլևս չեն գործում ՀՀՄՍ 39-ով սահմանված մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվների, փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների դասերը: ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն, եթե պարունակվող ածանցյալ գործիք ներառող հիմնական պայմանագիրը հանդիսանում է ֆինանսական ակտիվ ստանդարտի շրջանակներում, ապա պարունակվող ածանցյալ գործիքը չի առանձնացվում այդ պայմանագրից: Փոխարենը, գնահատվում է ամբողջությամբ վերցված հիբրիդային ֆինանսական գործիքը՝ ստանդարտի համաձայն դասակարգում ստանալու համար: Ընկերության կողմից ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն ֆինանսական ակտիվների դասակարգման վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 3 (ե) (i) կետում:

ՖՀՄՍ 9-ը մեծամասամբ պահպանում է ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման և չափման համար գործող ՀՀՄՍ 39-ի պահանջները: Այնուամենայնիվ, թեև ՖՀՄՍ 39-ի համաձայն, որպես իրական արժեքով չափվող նախատեսված պարտավորությունների իրական արժեքի բոլոր փոփոխությունները ճանաչվում էին շահույթում կամ վնասում, ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն, իրական արժեքի փոփոխությունները, որպես կանոն, ներկայացվում են հետևյալ կերպ.

- իրական արժեքի փոփոխության այն մասը, որը վերագրելի է պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխություններին, ներկայացվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում, իսկ
- իրական արժեքի փոփոխության մնացած մասը ներկայացվում է շահույթի կամ վնասի կազմում:

Ընկերության կողմից ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 3 (ե) (i) կետում:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

ՖՀՄՍ 9-ը փոխարինում է ՀՀՄՍ 39-ով սահմանված «կրած վնասի» մոդելը «սպասվող պարտքային վնասի» մոդելով: Արժեզրկման նոր մոդելը կիրառելի է մաս որոշ վարկ տրամադրելու պարտավորվածությունների և ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի, սակայն ոչ՝ բաժնային ներդրումների համար:

ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն՝ պարտքային վնասն ավելի շուտ է ճանաչվում, քան պահանջվում է ՀՀՄՍ 39-ով: Ընկերության կողմից ՖՀՄՍ 9-ի արժեզրկման պահանջների կիրառման քաջատրությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 3 (ե) (iv) կետում:

Անցումը նոր ստանդարտին

ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում տեղի ունեցած փոփոխությունները կիրառվել են հետընթաց, բացառությամբ ստորև ներկայացվածի.

- Համադրելի ժամանակաշրջանների տվյալները չեն վերահաշվարկվել: ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում առաջացող ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունները ճանաչվում են չբաշխված շահույթի և պահուստների կազմում 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ: Համապատասխանաբար, 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համար ներկայացված տեղեկատվությունը չի արտացոլում ՖՀՄՍ 9-ի պահանջները և, այդ իսկ պատճառով, համադրելի չէ 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համար ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն ներկայացված տեղեկատվության հետ:

Ընկերությունն օգտվել է համադրելի ժամանակաշրջանների տվյալների վերահաշվարկ չկատարելը թույլատրող պարզեցումից, սակայն հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՖՀՄՍ 9-ի արդյունքում ՀՀՄՍ 1-ում կատարված փոփոխությունները պահանջում են առանձին տողով ներկայացնել «արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտը» շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, Ընկերությունն 2017թ. ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված «տոկոսային եկամուտ» հոդվածը ներկայացրել է «արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ» անվանմամբ:

- Սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ գոյություն ունեցող փաստերի և հանգամանքների հիման վրա կատարվել են հետևյալ գնահատումները.
  - որոշվել է այն բիզնես մոդելը, որի շրջանակներում պահվում է ֆինանսական ակտիվը:
- Եթե պարտքային արժեթուղթն ունի ցածր պարտքային ռիսկ ՖՀՄՍ 9-ի սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ, Ընկերությունը ենթադրում է, որ ակտիվի գծով պարտքային ռիսկն էականորեն չի աճել սկզբնական ճանաչման պահից:

ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում տեղի ունեցած փոփոխությունների և դրանց հետևանքների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 5-ում:

Բ. ՖՀՄՍ 15 «Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ»

ՖՀՄՍ 15 ստանդարտը սահմանում է համապարփակ հիմունքներ, որոշելու համար, թե որ հանգամանքներում, ինչ չափով և երբ պետք է ճանաչվի հասույթը: Ստանդարտը փոխարինել է ՀՀՄՍ 18 «Հասույթ», ՀՀՄՍ 11 «Կառուցման պայմանագրեր» և հարակից մեկնաբանությունները:

Ընկերությունը կիրառել է ՖՀՄՍ 15-ը 2018թ. հունվարի 1-ից հետընթաց, համաձայն ՀՀՄՍ 8-ի՝ առանց պրակտիկ բնույթի պարզեցումներից օգտվելու: ՖՀՄՍ 15-ի կիրառումն ազդեցություն չի ունեցել Ընկերության հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամտի ժամկետի կամ գումարի վրա:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Բացառությամբ Ծանոթագրություն 2-ի (ե) կետում բացահայտված փոփոխությունների, ստորև ներկայացվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հետևողականորեն կիրառվել է Ընկերության կողմից այս ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար:

(ա) Արտարժույթ

Արտարժույթով իրականացված գործարքները փոխարկվում են Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերափոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների գծով արտարժույթով իրականացված գործառնություններից առաջացած շահույթը կամ վնասն իրենից ներկայացնում է ժամանակաշրջանի սկզբում ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, արդյունավետ տոկոսադրույթի ու ժամանակաշրջանի վճարումների ճշգրտումով ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով փոխարկված ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև տարբերությունը:

Արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք չափվում են իրական արժեքով, վերափոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի իրական արժեքի որոշման ամսաթվի դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Սկզբնական արժեքով չափվող, արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով:

Վերափոխարկման արդյունքում առաջացող արտարժույթային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(բ) Տոկոսներ

2018թ. հունվարի 1-ից կիրառվող քաղաքականություն

Արդյունավետ տոկոսադրույք

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի գործողության ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված դրամական միջոցների սպագա վճարումները կամ ստացվելիք գումարները գեղչում է ճշգրիտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքը:

Ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ ձեռքբերված կամ ստեղծված արժեգրկված ակտիվների, արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկելիս Ընկերությունը գնահատում է սպագա դրամական միջոցների հոսքերը՝ հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի բոլոր պայմանագրային պայմանները, սակայն առանց հաշվի առնելու սպասվող պարտքային վնասը: Ձեռքբերված կամ ստեղծված արժեգրկված ֆինանսական ակտիվների համար հաշվարկվում է պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույք՝ կիրառելով սպագա դրամական միջոցների հոսքերը՝ ներառյալ սպասվող պարտքային վնասը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկը ներառում է գործարքի հետ կապված ծախսումները և վճարված կամ ստացված բոլոր այն գումարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մասը: Գործարքի հետ կապված ծախսումները ներառում են այն լրացուցիչ ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Ամորտիզացված արժեք և համախառն հաշվեկշռային արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքն այն գումարն է, որով ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած հիմնական գումարի մարումները, գումարած կամ հանած սկզբնական գումարի և մարման գումարի տարբերության գծով կուտակված ամորտիզացիան՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով, և ֆինանսական ակտիվների համար՝ ճշգրտված սպասվող պարտքային վնասի գծով պահուստի (կամ նախքան 2018թ. հունվարի 1-ը արժեգրկման գծով պահուստի) մասով:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքն իրենից ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքը՝ նախքան սպասվող պարտքային վնասի գծով պահուստի մասով ճշգրտումը:

Տոկոսային եկամտի և ծախսի հաշվարկ

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկվում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության սկզբնական ճանաչման պահին: Տոկոսային եկամուտը և ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ (եթե ակտիվն արժեգրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Արդյունավետ տոկոսադրույքը

վերանայվում է լողացող տոկոսադրույքով գործիքների գծով դրամական միջոցների հոսքերի պարբերական վերագնահատման արդյունքում՝ շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Արդյունավետ տոկոսադրույքը վերանայվում է նաև իրական արժեքի հեջավորման հետ կապված ճշգրտումներն արտացոլելու համար այն ամսաթվի դրությամբ, երբ սկսվում է հեջի գծով ճշգրտման ամորտիզացիայի հաշվարկը:

Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո արժեզրկված ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվն այլևս արժեզրկված չէ, տոկոսային եկամտի հաշվարկը կրկին իրականացվում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Սկզբնական ճանաչման պահին արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքն ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Տոկոսային եկամտի հաշվարկը չի իրականացվում համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ, նույնիսկ եթե ակտիվի պարտքային ռիսկը նվազում է:

Տեղեկատվությունն այն մասին, թե որ դեպքերում են ֆինանսական ակտիվները համարվում արժեզրկված, ներկայացված է Ծանոթագրություն 3 (ե) (iv) կետում:

Ներկայացում

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ներկայացված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտը ներառում է՝

- ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսները,
- այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային գործիքների գծով տոկոսները:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ներկայացված տոկոսային ծախսը ներառում ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների գծով տոկոսային ծախսը:

Նախքան 2018թ. հունվարի 1-ը կիրառվող քաղաքականություն

Ներկայացում

Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ներկայացված տոկոսային եկամուտը ներառում էր որպես վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ դասակարգված պարտքային ներդրումային արժեթղթերի գծով տոկոսները:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ներկայացված տոկոսային ծախսը ներառում էր ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների գծով տոկոսային ծախսը:

(գ) Վճարներ և միջնորդավճարներ

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով եկամուտը և ծախսերը, որոնք կազմում են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը, ներառվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկում (տես՝ Ծանոթագրություն 3 (ե)):

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով այլ եկամուտը, ներառյալ՝ հաշիվների սպասարկման վճարները, ներդրումների կառավարման վճարները, վաճառքների գծով միջնորդավճարները, տեղաբաշխման գծով միջնորդավճարները և սինդիկացված վարկերի գծով միջնորդավճարները, ճանաչվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Եթե չի ակնկալվում, որ վարկը կտրամադրվի վարկավորելու պարտավորվածության շրջանակներում, ապա վարկավորման պարտավորվածության գծով վճարը ճանաչվում է գծային մեթոդով՝ պարտավորվածության գործողության ժամկետի ընթացքում:

Հաճախորդի հետ պայմանագիրը, որի արդյունքում Ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչվում է ֆինանսական գործիք, կարող է մասնակիորեն գտնվել ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում և մասնակիորեն՝ ՖՀՄՍ 15-ի գործողության ոլորտում: Նման դեպքերում Ընկերությունը նախ կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ը՝ առանձնացնելու և չափելու համար պայմանագրի այն մասը, որը գտնվում է ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում, իսկ այնուհետև կիրառում է ՖՀՄՍ 15-ը՝ պայմանագրի մնացած մասի համար:

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով այլ ծախսերը հիմնականում վերաբերում են գործարքների գծով վճարներին և սպասարկման վճարներին, որոնք ծախսագրվում են ծառայությունը ստանալիս:

(դ) Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի հողվածներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված բաժնետերերի հետ իրականացված գործառնություններին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը տարվա հարկվող շահույթի գծով ակնկալվող վճարման ենթակա հարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակների համար օգտագործվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ չեն ճանաչվում ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման համար, որն ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կարող են առաջանալ, եթե Ընկերությունը կիրառի այն մոտեցումը, որով ակնկալում է վերականգնել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Ընկերությունն ունի ընթացիկ հարկային ակտիվներն ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, սակայն Ընկերությունը մտադիր է հարկային պարտավորությունները մարել և հարկային ակտիվներն իրացնել գուտ հիմունքով կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվները և մարել հարկային պարտավորությունները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները, չօգտագործված հարկային վնասները և արտոնությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները նվազեցվում են այնքանով, որքանով առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները:

(ե) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ

i. Դասակարգում

Ֆինանսական ակտիվներ – 2018թ. հունվարի 1-ից կիրառվող քաղաքականություն

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախատեսված չէ որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է պահել ակտիվը պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր հավաքագրելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք հանդիսանում են միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ:

Պարտքային գործիքը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախատեսված չէ որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն իրագործվում է թե՛ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման և թե՛ ֆինանսական ակտիվների վաճառքի միջոցով և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք հանդիսանում են միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ:

Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվների գծով շահույթը և վնասը ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում, բացառությամբ ստորև ներկայացվածների, որոնք ճանաչվում են նույն կերպ ինչ որ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով շահույթը և վնասը:

- տոկոսային եկամուտ՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը,
- սպասվող պարտքային վնաս և հակադարձումներ և
- օգուտ և վնաս փոխարժեքային տարբերություններից:

Երբ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում նախկինում ճանաչված կուտակված շահույթը կամ վնասը սեփական կապիտալից վերադասակարգվում է շահույթ կամ վնաս:

Առևտրական նպատակներով չպահվող բաժնային գործիքում ներդրման սկզբնական ճանաչման ժամանակ Ընկերությունը կարող է անդառնալիորեն որոշել ներկայացնել իրական արժեքի հետագա փոփոխություններն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին՝ յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Բաժնային գործիքներում այս ներդրումների գծով շահույթը և վնասը երբեք չեն վերադասակարգվում շահույթի կամ վնասի, և շահույթում կամ վնասում արժեզրկում չի ճանաչվում: Շահաբաժինները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում (տես՝ Ծանոթագրություն 3 (ե) (ii)), բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ակնհայտորեն իրենցից ներկայացնում են ներդրման ինքնարժեքի մասի վերականգնումը, որի դեպքում ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում: Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված կուտակային շահույթը և վնասը փոխանցվում են չբաշխված շահույթ՝ ներդրման օտարման պահին:

Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին Ընկերությունը կարող է անդառնալիորեն նախատեսել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափման պահանջները, որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող, եթե դա թույլ կտա վերացնել կամ էականորեն նվազեցնել հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանա (տես՝ Ծանոթագրություն 3 (ե) (v)):

Բիզնես մոդելի գնահատում

Ընկերությունը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակներում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեության կառավարման և ղեկավարությանը տեղեկատվության տրամադրման եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարությունն ուղղված է պամանագրով նախատեսված տոկոսային եկամտի ստացմանը, տոկոսադրույքների որոշակի կառուցվածքի պահպանմանը, ֆինանսական ակտիվների գործողության ժամկետների համապատասխանեցմանն այն պարտավորությունների գործողության ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվները, կամ դրամական միջոցների հոսքերի իրացմանն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի եկամտաբերությունը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում Ընկերության ղեկավարությանը:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելի շրջանակներում պահվող ֆինանսական ակտիվների) արդյունավետության վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- ինչպես են վարձատրվում ղեկավարները, օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը կախված է կառավարվող ակտիվների իրական արժեքից կամ ակտիվներից հավաքագրվող պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերից:
- նախորդ ժամանակաշրջանների վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, վաճառքների պատճառները և վաճառքների ապագա ծավալների սկնկկալիքները: Այնուամենայնիվ, վաճառքների ծավալի վերաբերյալ տեղեկատվությունը առանձին չի դիտարկվում, այն դիտարկվում է իրականացնելիս մեկ ընդհանուր վերլուծություն առ այն, թե ինչպես են իրագործվում ֆինանսական ակտիվների կառավարման համար Ընկերության առաջադրված նպատակները և ինչպես են իրացվում դրամական միջոցների հոսքերը:

Առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվները կամ ֆինանսական ակտիվները, որոնք կառավարվում են և որոնց արդյունավետությունը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, քանի որ չեն պահվում ոչ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հավաքագրելու և ոչ էլ՝ թե՛ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հավաքագրելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու համար:

Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» սահմանվում է որպես փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չնարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և վարկավորման հետ կապված այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի), ինչպես նաև շահույթի մարժայի հատուցում:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, Ընկերությունը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այստեղ ներառվում է այն գնահատումը, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի

պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական միջոցների ժամկետը կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չի բավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս Ընկերությունը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական միջոցների գումարը և ժամկետը,
- լծակավորման հատկանիշը,
- վաղաժամկետ մարման և գործողության ժամկետի երկարաձգման հնարավորությունը,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Ընկերության պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ (օրինակ՝ ոչ վերադարձնելի ակտիվների հետ կապված պայմանավորվածություններ),
- առանձնահատկությունները, որոնք փոխում են փողի ժամանակային արժեքի հատուցումը, օրինակ՝ տոկոսադրույքների պարբերական վերանայումը:

Վերադասակարգում

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն ժամանակաշրջանի, որը հաջորդում է Ընկերության կողմից ֆինանսական ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելի փոփոխությանը:

Ֆինանսական ակտիվներ – նախքան 2018թ. հունվարի 1-ը կիրառվող քաղաքականություն

Ընկերությունը դասակարգում էր իր ֆինանսական ակտիվները ստորև բերվող դասերից մեկին.

- վարկեր և փոխառություններ,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ,
- առևտրական նպատակներով պահվող շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ:

Տես՝ Ծանոթագրություն 3 (է), (ը) կետերը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն իր ֆինանսական պարտավորությունները, բացառությամբ ֆինանսական երաշխավորությունների և վարկ տրամադրելու պարտավորվածությունների, դասակարգում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների դասին:

Վերադասակարգում

Ֆինանսական պարտավորությունները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո:

ii. Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի

սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերը և հատույցները, կամ որում
Ընկերությունը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված ըստ
էության բոլոր ռիսկերը և հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի
նկատմամբ վերահսկողությունը:

Ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչելիս ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի (կամ
ապաճանաչված մասի վրա բաշխված հաշվեկշռային արժեքի) և (i) ստացված
հատուցման (ներառյալ ձեռք բերված որևէ նոր ակտիվ՝ հանած ստանձնած որևէ նոր
պարտավորություն) և (ii) այլ համապարփակ արդյունքում նախկինում ճանաչված
կուտակված որևէ շահույթի կամ վնասի գումարի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում
կամ վնասում:

Ընկերությունը իրականացնում է գործարքներ, որոնցով փոխանցում է ֆինանսական
վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է
փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերը և հատույցները
կամ դրանց մի մասը: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում:
Նման գործարքների օրինակներ են արժեթղթերի որպես փոխառություն տրամադրումը և
վաճառքի ու հետգնման գործարքները:

Գործարքներում, որոնցում Ընկերությունը ոչ պահպանում է, ոչ էլ փոխանցում է
ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերը և
հատույցները, և պահպանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, Ընկերությունը
շարունակում է ճանաչել ակտիվը այնքանով, որքանով շարունակվում է նրա
ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվում, որն այն չափն է, որով նա ենթարկված է
փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ
վերջինիս պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են
համարվում, կամ ուժը կորցնում են:

iii. Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխություն

2018թ. հունվարի 1-ից կիրառվող քաղաքականություն

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոխվում են, Ընկերությունը գնահատում է, թե
արդյոք փոփոխված ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերը
նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն
տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից
առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները
համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն
ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ իրական արժեքով՝ գումարած
գործարքի հետ կապված ծախսումները:

Որպես փոփոխության մաս ստացված վճարները հաշվառվում են հետևյալ կերպ.

- վճարները, որոնք դիտարկվում են նոր ակտիվի իրական արժեքը որոշելիս, և վճարներ, որոնք իրենցից ներկայացվում են գործարքի հետ կապված ծախսումների հատուցում, ներառվում են ակտիվի սկզբնական չափման մեջ,
- մյուս վճարները ներառվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես ապաճանաչումից առաջացող շահույթի կամ վնասի մաս:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվներից կամ ֆինանսական պարտավորությունների գծով դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես փոփոխություն, եթե առաջանում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից, օրինակ՝ Ընկերության կողմից տոկոսադրույքների փոփոխությունը ՀՀ ԿԲ-ի հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխության պատճառով, եթե վարկային պայմանագրով Ընկերությունն իրավունք ունի կատարել նման փոփոխություն:

Ընկերությունն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, թե արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինող ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերից: Ընկերությունը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը քանակական և որակական գործոնների հիման վրա հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Ընկերությունը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Ընկերությունը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական ակտիվի արտարժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ ապահովվածության այլ միջոցների փոփոխություն,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանությանը:

Եթե դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխությունը պայմանավորված է վարկառուի ֆինանսական դժվարություններով, ապա որպես կանոն փոփոխության նպատակն ակտիվի արժեքի առավելագույն չափով հատուցումն է ըստ պայմանագրի սկզբնական պայմանների, այլ ոչ՝ էականորեն տարբեր պայմաններով նոր ակտիվի ստեղծումը: Եթե Ընկերությունը մտադիր է այնպես փոխել ֆինանսական ակտիվը, որպեսզի ներվեն դրամական միջոցների հոսքերը, ապա այն նախ պետք է դիտարկի ակտիվի մի մասի դուրսգրման հնարավորությունը նախքան փոփոխությունը կատարելը (տես՝ ստորև դուրսգրման քաղաքականություն): Այս մոտեցումն ազդում է քանակական գնահատման արդյունքի վրա և հանգեցնում է նրան, որ ապաճանաչման չափանիշները սովորաբար չեն բավարարվում նման դեպքերում: Ընկերությունն իրականացնում է նաև որակական գնահատում, որոշելու համար փոփոխության նշանակալի լինելը:

Եթե ամորտիզացված արժեքով կամ այլ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, Ընկերությունը նախ վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը, կիրառելով ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը, և արդյունքում առաջացող ճշգրտումը ճանաչում է որպես շահույթի կամ վնասի փոփոխություն՝ շահույթի կամ վնասի կազմում: Լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվների համար փոփոխությունից առաջացող շահույթը կամ վնասը հաշվարկելու համար կիրառված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է՝ արտացոլելու համար փոփոխության պահին գործող ընթացիկ շուկայական պայմանները: Փոփոխության շրջանակներում կրած ցանկացած ծախսումները կամ վճարված վճարները ճշգրտում են փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում են փոփոխված ֆինանսական ակտիվի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում:

Եթե այս փոփոխությունն իրականացվում է վարկառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, ապա շահույթը կամ վնասը ներկայացվում է արժեզրկումից կորուստների հետ միասին: Մյուս դեպքերում այն ներկայացվում է որպես արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ:

Հաստատուն տոկոսադրույքով վարկերի համար, որոնց դեպքում վարկառուն հնարավորություն ունի ժակետից շուտ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց էական տուգանքի, Ընկերությունը հաշվառում է տոկոսադրույքի փոփոխությունը մինչև ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքի մակարդակը՝ կիրառելով լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքների համար գործող ուղեցույցը: Սա նշանակում է, որ արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է առաջընթաց:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պայմաններով պարտավորության գծով դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմում: Վճարված հատուցումը ներառում է փոխանցված ոչ ֆինանսական ակտիվները (առկայության դեպքում) և ստանձնած պարտավորությունները, այդ թվում՝ նոր փոփոխված ֆինանսական պարտավորությունը:

Ընկերությունն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Ընկերությունը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական պարտավորության արտարժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ ապահովվածության այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմանների համաձայն դրամական միջոցների հոսքերի զեղչված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները (առանց ստացված վճարների) և զեղչված սկզբնական

արդյունավետ տոկոսադրույքով, առնվազն 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական միջոցների հոսքերի գեղչված ներկա արժեքից:

Եթե ֆինանսական պարտավորության փոփոխությունը չի բավարարում ապաճանաչման պայմանները, պարտավորության ամորտիզացված արժեքը վերահաշվարկվում է, գեղչելով փոփոխված դրամական միջոցների հոսքերը սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, և արդյունքում առաջացող շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Լուրացող դրույքով ֆինանսական պարտավորությունների համար փոփոխությունից առաջացող շահույթը կամ վնասը հաշվարկելու համար կիրառված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է՝ արտացոլելու համար փոփոխության պահին գործող ընթացիկ շուկայական պայմանները: Ցանկացած կրած ծախսումները կամ վճարված վճարները ճանաչվում են որպես պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտում և ամորտիզացվում են փոփոխված ֆինանսական պարտավորության գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում՝ գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի վերահաշվարկի միջոցով:

Նախքան 2018թ. հունվարի 1-ը կիրառվող քաղաքականություն

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոխվում էին, Ընկերությունը գնահատում էր, թե արդյոք փոփոխված ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր էին: Եթե դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր էին, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում էին ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում էր և ճանաչվում էր նոր ֆինանսական ակտիվ իրական արժեքով:

Եթե այս փոփոխությունն իրականացվում էր վարկառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով և ակտիվը չէր ապաճանաչվում, ակտիվի արժեքը կունքը չափվում էր կիրառելով նախքան փոփոխությունը գործող տոկոսադրույքով (տես՝ Ծանոթագրություն 3 (ե)):

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն ապաճանաչում էր ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոխվում էին վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պայմաններով պարտավորության գծով դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր էին: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում էր նոր ֆինանսական պարտավորություն իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում էր շահույթի կամ վնասի կազմում: Վճարված հատուցումը ներառում էր փոխանցված ոչ ֆինանսական ակտիվները (առկայության դեպքում) և ստանձնած պարտավորությունները, այդ թվում՝ նոր փոփոխված ֆինանսական պարտավորությունը:

Եթե ֆինանսական պարտավորության փոփոխությունը չէր բավարարում ապաճանաչման պայմանները, կրած ծախսումները կամ վճարված վճարները ճանաչվում էին որպես պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտում և ամորտիզացվում էին փոփոխված ֆինանսական պարտավորության գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում՝ գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի վերահաշվարկի միջոցով:

iv. Արժեզրկում

Տես՝ նաև Ծանոթագրություն 4:

2018թ. հունվարի 1-ից կիրառվող քաղաքականություն

Ընկերությունը ճանաչում է պահուստ սպասվող պարտքային վնասի գծով պարտքային գործիքների հանդիսացող ֆինանսական ակտիվների համար:

Բաժնային գործիքներում ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվում:

Ընկերությունը չափում է վնասի գծով պահուստը ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում սպասվող պարտքային վնասին հավասար գումարի չափով, բացառությամբ հետևյալ գործիքների, որոնց համար վնասի գծով պահուստը չափվում է 12 ամսվա ընթացքում սպասվող պարտքային վնասին հավասար գումարի չափով.

- պարտքային ներդրումային արժեթղթեր, եթե որոշվել է, որ դրանք ունեն ցածր պարտքային ռիսկ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և
- այլ ֆինանսական գործիքներ, որոնց գծով պարտքային ռիսկն էականորեն չի աճել սկզբնական ճանաչման պահից (տես՝ Ծանոթագրություն 4):

Ընկերությունը համարում է, որ պարտքային ներդրումային արժեթղթն ունի ցածր պարտքային ռիսկ, եթե վերջինիս պարտքային ռիսկի դասիչը համապատասխանում է համընդհանուր ընդունված «ներդրումային դասի» սահմանմանը:

12 ամսվա ընթացքում սպասվող պարտքային վնասն իրենից ներկայացնում է սպասվող պարտքային վնասի այն մասը, որն առաջանում է պարտավորությունների չկատարման այն դեպքերի արդյունքում, որոնք հնարավոր են հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսվա ընթացքում: Ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով ճանաչվում է 12 ամսվա ընթացքում սպասվող պարտքային վնաս, դիտարկվում են որպես 1-ին փուլի ֆինանսական գործիքներ:

Ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում սպասվող պարտքային վնասն իրենից ներկայացնում է այն սպասվող պարտքային վնասը, որն առաջանում է պարտավորությունների չկատարման բոլոր հնարավոր դեպքերի արդյունքում ֆինանսական գործիքի ակնկալվող գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում: Ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով ճանաչվում է ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում սպասվող պարտքային վնաս, դիտարկվում են որպես 2-րդ փուլի ֆինանսական գործիքներ:

Սպասվող պարտքային վնասի չափում

Սպասվող պարտքային վնասն իրենից ներկայացնում է ըստ պարտականությունների չկատարման հավանականության աստիճանի կշռված պարտքային վնասի գնահատականը և չափվում է հետևյալ կերպ.

- *ֆինանսական ակտիվներ, որոնք արժեզրկված չեն հաշվետու ամսաթվի դրությամբ.* որպես բոլոր պակասող դրամական միջոցների ներկա արժեք (այսինքն՝ տարբերությունն այն դրամական միջոցների հոսքերի միջև, որոնք Ընկերությունը պետք է ստանա պայմանագրի համաձայն և որոնք Ընկերությունն ակնկալում է ստանալ),

- *ֆինանսական ակտիվներ, որոնք արժեզրկված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ.* որպես համախառն հաշվեկշռային արժեքի և սպագա գնահատված դրամական միջոցների հոսքերի ներկա արժեքի տարբերություն:

Տես՝ նաև Ծանոթագրություն 4:

Վերանայված պայմաններով ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերանայվում են կամ փոփոխվում են կամ գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվը փոխարինվում է նորով վարկառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, գնահատվում է ֆինանսական ակտիվի ապահանջման անհրաժեշտությունը (տես՝ Ծանոթագրություն 3 (ե) (iii)), և սպասվող պարտքային վնասը չափվում է հետևյալ կերպ.

- Եթե պայմանների ակնկալվող վերանայումը չի հանգեցնում գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապահանջմանը, ապա փոփոխված ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերը ներառվում են գոյություն ունեցող ակտիվի գծով պակասող դրամական միջոցների հաշվարկում (տես՝ Ծանոթագրություն 4):
- Եթե պայմանների ակնկալվող վերանայումը հանգեցնում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապահանջմանը, ապա նոր ակտիվի ակնկալվող իրական արժեքը դիտարկվում է որպես գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվից առաջացող վերջնական դրամական միջոցների հոսքեր՝ վերջինիս ապահանջման ժամանակ: Այս գումարը ներառվում է գոյություն ունեցող ակտիվի գծով պակասող դրամական միջոցների հաշվարկում, որոնք զեղչվում են ապահանջման ակնկալվող ամսաթվից մինչև հաշվետու ամսաթիվը՝ կիրառելով գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթը:

Արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվներն արժեզրկված լինելու տեսանկյունից (որոնք դիտարկում են որպես 3-րդ փուլի ֆինանսական գործիքներ): Ֆինանսական ակտիվը համարվում է արժեզրկված, եթե տեղի են ունցել մեկ կամ ավելի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի գնահատված սպագա դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի արժեզրկված լինելու վկայությունը ներառում է հետևյալ դիտարկելի տվյալները.

- վարկառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, այդ թվում՝ պարտականությունների չկատարումը կամ վճարման ուշացումը,
- Ընկերության կողմից վարկի կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Ընկերությունն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի,
- վարկառուի հավանական սնանկացումը կամ այլ ֆինանսական վերակազմավորումը, կամ
- արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը ֆինանսական դժվարությունների պատճառով:

Վարկը, որի պայմանները վերանայվել են վարկառուի վիճակի վատթարացման պատճառով, սովորաբար համարվում է արժեզրկված, եթե գոյություն չունի վկայություն, որ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը չստանալու ռիսկն էականորեն նվազել է և չկան արժեզրկման այլ հայտանիշներ: Բացի այդ, արժեզրկված է համարվում 90 կամ ավելի օր ժամկետանց վարկը:

Պետական պարտատոմսերում ներդրման արժեզրկված լինելը գնահատելիս՝ Ընկերությունը դիտարկում է հետևյալ գործոնները.

- Վարկունակության շուկայական գնահատականը՝ արտացոլված պարտատոմսերի եկամտաբերությունում:
- Վարկունակության գնահատումը վարկանիշային գործակալությունների կողմից:
- Նոր պարտքի թողարկման համար կապիտալի շուկաներ մուտք գործելու երկրի կարողությունը:
- Պարտքի պայմանների վերանայման հավանականությունը, որի արդյունքում տիրապետողները կարող են վնաս կրել պարտքը կամավոր կամ պարտադիր կերպով ներելու հետևանքով:
- Գործող միջազգային աջակցման մեխանիզմները, որոնք թույլ են տալիս տվյալ երկրին տրամադրել անհրաժեշտ աջակցություն որպես «վերջին հնարավոր վարկատու», ինչպես նաև կառավարությունների և գործակալությունների հրապարակային հայտարարություններում նշված այդ մեխանիզմները կիրառելու մտադրությունը: Սա ներառում է նշված մեխանիզմների աշխատանքի արդյունավետության և, անկախ քաղաքական մտադրություններից, պահանջվող չափանիշները բավարարելու կարողության առկայության գնահատումը:

Սպավող պարտքային վնասի գծով պահուստի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Սպավող պարտքային վնասի գծով պահուստը ներկայացվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում հետևյալ կերպ.

- *ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ*՝ որպես նվազեցում ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից,
- *այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային գործիքներ*՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում վնասի գծով պահուստ չի ճանաչվում, քանի որ այս ակտիվների համար հաշվեկշռային արժեք է հանդիսանում վերջիններիս իրական արժեքը: Այնուամենայնիվ, վնասի գծով պահուստը բացահայտվում է ճանաչվում է իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստում:

Դուրսգրումներ

Վարկերը և պարտքային արժեքիները դուրս են գրվում (ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն), երբ գոյություն չունի ֆինանսական ակտիվն ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն փոխհատուցելու իրատեսական ակնկալիք: Դուրսգրումը սովորաբար իրականացվում է այն դեպքում, երբ Ընկերությունը որոշում է, որ վարկառուն չունի այնպիսի ակտիվներ կամ եկամտի աղբյուրներ, որոնցից կարող է ստանալ բավարար դրամական միջոցների հոսքեր դուրսգրման ենթակա գումարները մարելու համար: Այս գնահատումն իրականացվում է առանձին յուրաքանչյուր ակտիվի համար:

Նախկինում դուրսգրված գումարների փոխհատուցումը ներառվում է «ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից կորուստներ» հոդվածում՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Դուրսգրված ֆինանսական ակտիվների գծով կարող են դեռևս կիրառվել հարկադիր միջոցներ՝ վճարման ենթակա գումարների վերադարձման Ընկերության ընթացակարգերի հետ համապատասխանություն ապահովելու համար:

Նախքան 2018թ. հունվարի 1-ը կիրառվող քաղաքականություն

Արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը գնահատում էր, թե արդյոք գոյություն ուներ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական ակտիվների արժեզրկված լինելու անկողմնակալ վկայություն: Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբն արժեզրկվում էր, երբ առկա էր անկողմնակալ վկայություն ֆինանսական ակտիվի(ների) սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած կորստի դեպքերի մասին, և այդ կորստի դեպքն ազդեցություն էր ունեցել ֆինանսական ակտիվի(ների) գծով գնահատված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի վրա, որոնք հնարավոր էր արժանահավատորեն գնահատել:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը ներառում էր՝

- վարկառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պարտավորությունների չկատարումը կամ վճարումների ուշացումը վարկառուի կողմից,
- Ընկերության կողմից վարկի կամ փոխստվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որն Ընկերությունն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի,
- վարկառուի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները,
- արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը, կամ
- ակտիվների խմբին վերաբերող դիտարկելի տվյալները, ինչպիսիք են խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների կամ թողարկողների վճարունակության վատթարացումը, կամ տվյալ խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների կամ թողարկողների կողմից պարտականությունների չկատարման հետ փոխկապակցված տնտեսական պայմանները:

Վարկը, որի պայմանները վերանայվել էին վարկառուի վիճակի վատթարացման պատճառով, սովորաբար համարվում էր արժեզրկված, եթե գոյություն չուներ վկայություն, որ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը չստանալու ռիսկն էականորեն նվազել էր և չկային արժեզրկման այլ հայտանիշներ:

Բացի այդ, բաժնային արժեթղթերում ներդրման իրական արժեքի՝ իր իրական արժեքից նշանակալի կամ տևողական նվազումը նույնպես հանդիսանում էր արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն:

Ընկերությունը գնահատում էր, թե արդյոք գոյություն ուներ արժեզրկման վկայություն վարկերի և դեբիտորական պարտքերի և մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումային արժեթղթերի գծով առանձին և հավաքական հիմունքով: Բոլոր առանձին վերցված նշանակալի վարկերը և դեբիտորական պարտքերը և մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումային արժեթղթերը գնահատվում էին առանձին հիմունքով: Ակտիվները, որոնք դիտարկվում էին որպես չարժեզրկված առանձին հիմունքով իրականացված գնահատման

արդյունքում, հետագայում գնահատվում էին հավաքական հիմունքով՝ տեղի ունեցած, սակայն դեռ չբացահայտված արժեզրկումը հայտնաբերելու նպատակով: Առանձին վերցված ոչ նշանակալի վարկերի և դեբիտորական պարտքերի և մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումային արժեթղթերի արժեզրկման գնահատումն իրականացվում էր հավաքական հիմունքով՝ խմբավորելով պարտքային ռիսկի համանման բնութագրերով վարկերը և դեբիտորական պարտքերը և մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումային արժեթղթերը:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները հիմնականում ներառում են վարկերը և այլ դեբիտորական պարտքերը («վարկեր և դեբիտորական պարտքեր»): Ընկերությունը վերանայում էր իր վարկերը և դեբիտորական պարտքերը՝ արժեզրկումը կանոնավոր հիմունքով գնահատելու նպատակով:

Ընկերությունը նախ գնահատում էր, թե արդյոք գոյություն ունի արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն այն առանձին վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի գծով, որոնք առանձին վերցված նշանակալի էին, և ապա առանձին կամ հավաքական հիմունքով՝ այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի գծով, որոնք առանձին վերցված նշանակալի չէին: Եթե Ընկերությունը որոշում էր, որ առանձին գնահատված վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով՝ լինի այն նշանակալի կամ ոչ նշանակալի, արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն չկար, ապա այն ներառում էր այդ վարկը կամ դեբիտորական պարտքը պարտքային ռիսկի համանման բնութագրերով վարկերի և դեբիտորական պարտքերի խմբում և դրանք հավաքական հիմունքով գնահատում արժեզրկման տեսանկյունից: Այն վարկերը և դեբիտորական պարտքերը, որոնք առանձին էին գնահատվում արժեզրկման տեսանկյունից, և որոնց գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում կամ շարունակվում էր ճանաչվել, չէին ներառվում արժեզրկման հավաքական հիմունքով գնահատման մեջ:

Եթե առկա էր վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարը չափվում էր որպես վարկի կամ դեբիտորական պարտքի հաշվեկշռային արժեքի և այդ վարկի կամ դեբիտորական պարտքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով գեղջված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի, ներառյալ երաշխավորությունների և գրավի գծով ստացվելիք գումարների ներկա արժեքի միջև տարբերությունը: Պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը և նախկին փորձի վրա հիմնված վնասները, որոնց գծով ներկա տնտեսական պայմաններն արտացոլող առկա տեղեկատվության հիման վրա կատարվել էին ճշգրտումներ, հանդիսանում էին դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի գնահատման հիմք:

Որոշ դեպքերում դիտարկելի տվյալները, որոնք պահանջվում էին վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի չափը գնահատելու համար, կարող էին լինել սահմանափակ կամ այլևս ոչ ամբողջությամբ առնչվող տվյալ հանգամանքներին: Դա կարող էր տեղի ունենալ այն դեպքերում, երբ վարկառու ուներ ֆինանսական դժվարություններ և առկա էին քիչ քանակությամբ պատմական տվյալներ համանման վարկառուների վերաբերյալ: Այդպիսի դեպքերում արժեզրկումից կորստի չափը գնահատելու համար Ընկերությունն օգտագործում էր իր փորձը և դատողությունները:

Վարկերի և դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում էին շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում են այնքանով, որքանով փոխհատուցվող գումարի հետագա աճը կարելի էր անկողմնակալորեն կապել արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը:

Այն դեպքերում, երբ վարկի հավաքագրումը հնարավոր չէր, վարկը դուրս էր գրվում ի հաշիվ արժեզրկման գծով ձևավորված համապատասխան պահուստի: Ընկերությունը վարկի մնացորդը (և արժեզրկման գծով ձևավորված համապատասխան պահուստները) դուրս էր գրում, երբ ղեկավարությունը որոշում էր, որ վարկը ենթակա չէ հավաքագրման և ձեռնարկվել են վարկի վերադարձի հետ կապված բոլոր անհրաժեշտ քայլերը:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում էին այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված կուտակված վնասը փոխանցելով շահույթի կամ վնասի կազմ՝ որպես վերադասակարգման ճշգրտում: Կուտակված վնասը, որը այլ համապարփակ եկամտից վերադասակարգվում էր շահույթի կամ վնասի կազմ, հանդիսանում էր ձեռքբերման արժեքի՝ հանած մայր գումարի մարումները ու ամորտիզացիան, և ընթացիկ իրական արժեքի՝ հանած նախկինում շահույթի կամ վնասի կազմում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները, միջև տարբերությունը: Ժամանակի արժեքին վերագրելի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխություններն արտացոլվում էին որպես տոկոսային եկամտի բաղադրիչ:

Եթե հետագա ժամանակաշրջանում արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեքի իրական արժեքն աճում էր, և այդ աճը հնարավոր էր անկողմնակալորեն կապել շահույթի կամ վնասի կազմում արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը, ապա արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում էր, իսկ հակադարձված գումարը ճանաչվում էր շահույթում կամ վնասում: Այնուհանդերձ, արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեքի իրական արժեքի ցանկացած հետագա վերականգնումը ճանաչվում էր այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում:

(գ) Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ են համարվում տեղական բանկային հաշիվները: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

(ե) Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ

2018թ. հունվարի 1-ից կիրառվող քաղաքականություն

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում «ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ» հոդվածը ներառում է ամորտիզացված արժեքով չափվող տրված փոխառությունները (Ծանոթագրություն 3 (ե) (i)): Այս փոխառությունները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի հետ կապված լրացուցիչ ուղղակի ծախսումները, իսկ հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդը:

Նախքան 2018թ. հունվարի 1-ը կիրառվող քաղաքականություն

Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառությունները ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն էին, որոնք գնանշված չէին գործող շուկայում և որոնք Ընկերությունը նտադիր չէր վաճառել անմիջապես կամ մոտ ապագայում:

Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառությունները սկզբնապես չափվում էին իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի հետ կապված ծախսումները, իսկ հետագայում՝ ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառությունները ներառում էին վարկերի և դեբիտորական պարտքերի դասված փոխառությունները:

(ը) Ներդրումային արժեթղթեր

2018թ. հունվարի 1-ից կիրառվող քաղաքականություն

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում «ներդրումային արժեթղթեր» հոդվածը ներառում է.

- այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթերը (տես՝ Ծանոթագրություն 3 (ե) (i)) և
- բաժնային ներդրումային արժեթղթերը, որոնք նախատեսված են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող (տես՝ Ծանոթագրություն 3 (ե) (i)):

Նախքան 2018թ. հունվարի 1-ը կիրառվող քաղաքականություն

Ներդրումային արժեթղթերը սկզբնապես չափվում էին իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի հետ կապված լրացուցիչ ուղղակի ծախսումները շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի դեպքում, և հետագայում, կախված իրենց դասակարգումից, հաշվառվում էին կամ որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ վաճառքի համար մատչելի:

Վաճառքի համար մատչելի

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներն իրենցից ներկայացնում էին ոչ ածանցյալ ներդրումներ, որոնք նախատեսված էին որպես վաճառքի համար մատչելի կամ դասակարգված չէին ֆինանսական ակտիվի որևէ այլ դասին: Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները ներառում էին բաժնային արժեթղթերը և պարտքային արժեթղթերը: Զգնանշված բաժնային արժեթղթերը, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէր արժանահավատորեն գնահատել, հաշվառվում էին սկզբնական արժեքով: Մյուս բոլոր վաճառքի համար մատչելի ներդրումները չափվում էին իրական արժեքով սկզբնական ճանաչումից հետո:

Տոկոսային եկամուտը ճանաչվում էր շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ծահաբաժինների տեսքով եկամուտը ճանաչվում էր շահույթում կամ վնասում, երբ Ընկերությունը ստանում էր շահաբաժին ստանալու իրավունք: Վաճառքի համար մատչելի պարտքային ներդրումային արժեթղթերի գծով փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը կամ վնասը ճանաչվում էր շահույթում կամ վնասում: Արժեգրկումից կորուստները ճանաչվում էին շահույթում կամ վնասում (տես՝ Ծանոթագրություն 3 (ե) (iv)):

Իրական արժեքի այլ փոփոխությունները, բացառությամբ արժեգրկումից կորուստների (տես՝ Ծանոթագրություն 3 (ե) (iv)), ճանաչվում էին այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում և ներկայացվում էին իրական արժեքի պահուստում սեփական կապիտալի կազմում: Ներդրման վաճառքի դեպքում սեփական կապիտալում կուտակված շահույթը կամ վնասը վերադասակարգվում էր շահույթ կամ վնաս:

Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվը, որը կհամապատասխաներ վարկերի և դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը, եթե չդասակարգվեր որպես վաճառքի համար մատչելի, կարող էր վաճառքի համար մատչելի դասից վերադասակարգվել վարկերի և դեբիտորական պարտքերի դաս, եթե Ընկերությունը մտադիր էր և հնարավորություն ունենար պահել ֆինանսական ակտիվը մոտ ապագայում կամ մինչև մարման ժամկետի լրանալը:

(թ) Հիմնական միջոցներ

(i) Սեփական ակտիվներ

Հիմնական միջոցների միավորները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ:

(ii) Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը առանձին ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի ձեռք բերման պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

- սարքավորումներ	3 տարի
- փոխադրամիջոցներ	5 տարի
- տնտեսական գույք	5 տարի
- այլ	5 տարի

(ժ) Բաժնետիրական կապիտալ

(i) Մովորական բաժնետոմսեր

Մովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Մովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսերը ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկային հետևանքների:

(ii) Ըահաբաժիններ

Ըահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու Ընկերության կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգերով:

Մովորական բաժնետոմսերի շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակաշրջանում, երբ հայտարարվում են:

(հ) Վարձակալություն

(i) Գործառնական վարձակալություն, որի շրջանակներում Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես վարձակալ

Ակտիվի վարձակալությունը, որի դեպքում սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության գծով վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

(i) Համադրելի տեղեկատվություն

ՖՀՄՍ 9-ին կիրառման արդյունքում Ընկերությունը փոխել է որոշ հոդվածների ներկայացումը ֆինանսական հաշվետվությունների հիմնական ձևերում: Համադրելի տեղեկատվությունը վերադասակարգվել է՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի ներկայացման փոփոխությունների հետ համապատասխանություն ապահովելու նպատակով:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության ներկայացման հիմնական փոփոխությունների ազդեցությունը բացահայտված է Ծանոթագրություն 4-ում:

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության ներկայացման հիմնական փոփոխություններն ունեցել են հետևյալ ազդեցությունը.

- «Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները» ներակայացվել են «Ներդրումային արժեթղթերի» հոդվածի կազմում,
- «Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների վերազնահատման պահուստը» ներակայացվել է «Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստ» հոդվածի կազմում:

2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության ներկայացման հիմնական փոփոխություններն ունեցել են հետևյալ ազդեցությունը.

- «Տոկոսային եկամուտը» ներկայացվել է «Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ» հոդվածի կազմում,
- «Արժեզրկումից կորուստը» ներկայացվել է «Ներդրումային արժեթղթերի և տրված փոխառությունների արժեզրկումից կորուստներ» հոդվածի կազմում:

(իս) Հրապարակված, սակայն դեռևս ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ

Մի շարք նոր ստանդարտներ և ստանդարտների փոփոխություններ չեն գործում 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և չեն կիրառվել այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս: Ընկերությունը մտադիր է կիրառել այդ ստանդարտներ և ստանդարտների փոփոխությունները, երբ վերջիններս մտնեն ուժի մեջ:

Ստորև ներկայացված փոփոխված ստանդարտները և դրանց մեկնաբանություններն ըստ ակնկալիքների էական ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություն»,
- ՖՀՄՍԿ Սեկնաբանություն 23 «Շահութահարկի հաշվառման հետ կապված անորոշություն»,

- Երկարաժամկետ մասնակցություններ ասոցիացված կազմակերպություններում և համատեղ ձեռնարկումներում (ՀՀՄՄ 28-ի փոփոխություններ),
- Պլանի փոփոխություն, կրճատում կամ մարում (ՀՀՄՄ 19-ի փոփոխություններ),
- ՖՀՄՄ-ների տարեկան կատարելագործումներ, 2015-2017թթ. ժամանակաշրջան – տարբեր ստանդարտներ,
- Կոնցեպտուալ հիմունքներին հղումների փոփոխություններ ՖՀՄՄ ստանդարտներում:

4 Ֆինանսական ռիսկի ուսումնասիրություն

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ֆինանսական ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ:

Պարտքային ռիսկ – սպասվող պարտքային վնասի գումարներ

Արժեզրկման գնահատման համար օգտագործվող ելակետային տվյալներ, ենթադրություններ և մեթոդներ

Տես՝ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը Ծանոթագրություն 3 (ե) (iv) կետում:

Պարտքային ռիսկի էական աճ

Երբ Ընկերությունը որոշում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական գործիքի գծով պարտականությունների չկատարման ռիսկի էական աճ սկզբնական ճանաչումից հետո, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսերի կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է թե՛ քանակական և թե՛ որակական տվյալները, ինչպես նաև Ընկերության նախկին փորձի, վարկային որակի փորձագետների գնահատման և հեռանկարի վերաբերյալ տեղեկատվության վրա հիմնված վերլուծությունը:

Ընկերությունն օգտագործում է երեք չափանիշ, որոշելու համար, թե արդյոք տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկի էական աճ.

- քանակական թեստ, հիմնված պարտականությունների չկատարման հավանականության փոփոխությունների վրա՝ ելնելով «S&P» and «Moody's» վարկանիշային գործակալությունների միգրացիայի մատրիցներից,
- որակական ցուցանիշներ և
- ժամկետանցության 30-օրյա սահմանափակիչ:

Պարտքային ռիսկի դասեր

Ընկերությունը պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական ակտիվները դասում է պարտքային ռիսկի համապատասխան դասին՝ հիմք ընդունելով բազմազան տվյալներ, որոնք օգտագործվում են պարտականությունների չկատարման ռիսկը կանխատեսելու համար, և կիրառելով վարկի որակի վերաբերյալ փորձագետների դատողությունները: Պարտքային ռիսկի դասերը որոշվում են որակական և քանակական գործոնների հիման վրա, որոնք ծառայում են որպես պարտականությունների չկատարման ռիսկի հայտանիշ և համապատասխանում են «S&P» and «Moody's» վարկանիշային գործակալությունների կողմից հրապարակված դասերին: Այս գործոնները տարբեր են՝ կախված պարտքային ռիսկին ենթարկվող գործիքի բնույթից և վարկառուի տեսակից:

Պարտքային ռիսկին ենթարկվող յուրաքանչյուր գործիք դասվում է պարտքային ռիսկի համապատասխան դասին սկզբնական ճանաչման պահին՝ հիմք ընդունելով վարկառուի վերաբերյալ առկա տեղեկատվությունը: Պարտքային ռիսկին ենթարկվող գործիքները կանոնավոր կերպով վերահսկվում են, որի արդյունքում գործիքը պարտքային ռիսկի մի դասին կարող է տեղափոխվել մեկ այլ դասի:

Վերահսկողությունը որպես կանոն ներառում է հետևյալ տեղեկատվության վերլուծությունը.

- Հաճախորդի փաստաթղթերի, օրինակ՝ աուդիտի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվությունների, կառավարչական հաշվետվությունների, բյուջեների և կանխատեսումների պարբերական ուսումնասիրության ընթացքում ձեռք բերված տեղեկատվությունը: Ցուցանիշները, որոնց հատուկ ուշադրություն է դարձվում, ներառում են՝ համախառն շահույթը, ժամկետանց օրերի քանակը, ֆինանսական լծակի ցուցանիշը, պարտքի սպասարկման գործակիցը, համապատասխանությունը սահմանափակումների, կառավարման որակը, վերադաս դեկավարության կազմի փոփոխությունները:
- Վարկանիշային գործակալությունների, մամուլի հոդվածների տվյալները, արտաքին վարկանիշների փոփոխությունները:
- Վարկի պայմանների վերանայման հարցումը և վերջինիս բավարարումը:
- Վարկառուի գործունեության ոլորտի քաղաքական, կարգավորիչ և տեխնոլոգիական միջավայրի կամ նրա գործունեության փաստացի և ակնկալվող էական փոփոխությունները:

Պարտականությունների չկատարման հավանականության ժամանակային կառուցվածքի ստեղծում

Պարտքային ռիսկի դասերը հանդիսանում են հիմնական ելակետային տվյալներ պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքների հետ կապված պարտականությունների չկատարման հավանականության ժամանակային կառուցվածքը ստեղծելիս: Ընկերությունը հավաքագրում է պարտքի սպասարկման և պարտականությունների չկատարման վերաբերյալ տեղեկատվություն պարտքային ռիսկին ենթարկվող գործիքների հետ կապված, որոնք վերլուծվում են ըստ վարկատեսակի և վարկառուի տեսակի: Ընկերությունը սահմանում է պարտականությունների չկատարման չափը, որը հավասար է այն երկրի պարտականությունների չկատարման վարկանիշին, որտեղ իր գործունեությունն է իրականացնում վարկառուն: Պետական պարտատոմսերի գծով պարտականությունների չկատարման չափը համապատասխանում է երկրի վարկանիշին: Արտաքին վարկանիշ ունեցող պայմանագրային կողմերի համար օգտագործվում է այդ վարկանիշների համար գնահատված համապատասխան պարտականությունների չկատարման հավանականությունը: Արտաքին վարկանիշ չունեցող պայմանագրային կողմերի համար կիրառվում է երկրի վարկանիշը, որը նվազեցվում է մինչև 2 կետով՝ կախված պայմանագրային կողմի քանակական և որակական բնութագրերից:

Պարտքային ռիսկի էական աճի որոշում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկի էական աճ սկզբնական ճանաչումից հետո: Պարտքային ռիսկի աճի էական լինելը որոշելիս հաշվի են առնվում ֆինանսական գործիքի և վարկառուի բնութագրերը և աշխարհագրական տարածաշրջանը:

Որպես ընդհանուր ցուցանիշ համարվում է, որ տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկին ենթարկված գործիքի պատքային ռիսկի էական աճ սկզբնական ճանաչումից հետո, եթե Ընկերության մոդելավորման քանակական և որակական մեթոդների հիման վրա որոշվում է հետևյալը.

- Վարկառուի պարտքային ռիսկի դասը վատթարացել է 2 միջով սկզբնական ճանաչումից հետո:
- Վարկառուն ունի ավելի քան 30 օր ժամկետանց պարտավորություն:
- Վարկի պայմանների վերանայում վարկառուի անվճարունակության պատճառով, որը չի հանգեցնում պարտականությունների չկատարմանը:
- Ղեկավարության հայեցողությունը, որը հիմնված է ստանդարտ մոնիտորինգի գործընթացի ընթացքում և այլ աղբյուրներից հաճախորդի վերաբերյալ ստացված որակական տեղեկատվության վրա:

Որպես սահմանափակիչ, Ընկերությունը համարում է, որ պարտքային ռիսկի էական աճ տեղի է ունենում ոչ ուշ, քան երբ ակտիվը դառնում է 30 օր ժամկետանց: Ժամկետանց օրերի քանակը որոշվում է հաշվելով օրերն այն առաջին օրվաից, երբ վճարումն ամբողջությամբ չի ստացվել: Վճարում կատարելու ամսաթվերը որոշվում են առանց հաշվի առնելու ատոնյալ ժամանակահատվածը, որը կարող է տրամադրվել վարկառուին:

Եթե գոյությունի ունի վկայություն, որ այլևս չկա պարտքային ռիսկի էական աճ ի համեմատություն սկզբնական ճանաչման, գործիքի հետ կապված վնասի գծով պահուստը կրկին չափվում է 12 ամսվա ընթացքում սպասվող պարտքային վնասի չափով:

Ընկերությունը վերահսկում է պարտքային ռիսկի էական աճը որոշելու համար կիրառվող չափանիշների արդյունավետությունը կանոնավոր ստուգումների իրականացման միջոցով՝ հավաստիանալու համար, որ.

- չափանիշները հնարավորություն են տալիս որոշել պարտքային ռիսկի էական աճը նախքան պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքի գծով պարտականությունների չկատարումը,
- չափանիշները չեն համապատասխանում ժամանակի այն պահին, երբ ակտիվը դառնում են ավելի քան 30 օր ժամկետանց,
- պարտքային ռիսկի էական աճ և պարտականությունների չկատարում հայտանբերելու միջև միջին ժամկետը ողջամիտ է համարվում,
- պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքները որպես կանոն ուղղակիորեն չեն փոխանցվում այն պորտֆելից, որի գծով պահուստը չափվում է 12 ամսվա ընթացքում սպասվող պարտքային վնասի չափով, արժեզրկված ֆինանսական գործիքների պորտֆել և
- չի դիտվում վնասի գծով պահուստի չհիմնավորված փոփոխականություն, երբ պորտֆելից, որի գծով պահուստը չափվում է 12 ամսվա ընթացքում սպասվող պարտքային վնասի չափով (1-ին փուլ), գործիքը փոխանցվում է պորտֆել, որի գծով պահուստը չափվում է ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում (2-րդ փուլ):

Պարտականությունների չկատարման սահմանում

Ընկերությունը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով պարտականությունները չեն կատարվել, եթե՝

- հավանական չէ, որ վարկառու ամբողջությամբ կկատարի իր վարկային պարտավորությունները, եթե Ընկերությունը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (առկայության դեպքում),
- Ընկերության նկատմամբ վարկառուի էական վարկային պարտավորություններից որևէ մեկն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է կամ
- հավանական է դառնում, որ ակտիվի պայմանները կվերանայվեն վարկառուի սնանկության արդյունքում՝ վարկային պարտավորությունները մարելու վարկառուին անկարողության պատճառով:

Վարկառուի կողմից պարտականությունների չկատարումը գնահատելիս՝ Ընկերությունը հաշվի է առնում՝

- որակական ցուցանիշները, օրինակ՝ սահմանփակումների խախտումը,
- քանակական ցուցանիշները, օրինակ՝ մույն թողարկողի կողմից Ընկերության նկատմամբ այլ պարտավորության ժամկետանց կարգավիճակը և չկատարումը և
- Ընկերության ներսում մշակված և արտաքին աղբյուրներից ստացված տվյալները:

Կառավարության պարտատոմսերի համար պարտականությունների չկատարումը գրանցվում է, երբ կառավարությունը չի կատարում վճարումը:

Ֆինանսական գործիքի գծով պարտականությունների չկատարման փաստը գնահատելիս ելակետային տվյալները և դրանց նշանակալիությունը կարող են փոփոխվել ժամանակի ընթացքում՝ հանգամանքների փոփոխություններն արտացոլելու համար:

Հեռանկարին վերաբերող տեղեկատվության ներառում

Ընկերությունը չի ներառել հեռանկարին վերաբերող տեղեկատվությունը ֆինանսական ակտիվների հետ կապված: Ղեկավարության գնահատմամբ հեռանկարին վերաբերող տեղեկատվության ներառման ազդեցությունն էական չէ:

Փոփոխված պայմաններով ֆինանսական ակտիվներ

Վարկի պայմանագրային պայմանները կարող են փոխվել մի շարք պատճառներից ելնելով, ներառյալ՝ շուկայական պայմանների փոփոխությունը, հաճախորդների պահպանումը և այլ գործոնները, որոնք կապված չեն հաճախորդի վճարունակության ներկայիս կամ հնարավոր վատթարացման հետ: Գոյություն ունեցող վարկը, որի պայմանները փոխվել են, կարող է ապաճանաչվել և վերանայված պայմաններով վարկը կարող է ճանաչվել որպես նոր վարկ իրական արժեքով՝ Ծանոթագրություն 3 (ե) (iii) կետում ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համաձայն:

Երբ ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոխվում են և փոփոխությունը չի հանգեցնում ապաճանաչման, պարտքային ռիսկի էական աճի որոշումն արտացոլում է հետևյալ երկու ցուցանիշների համեմատությունը.

- պարտականությունների չկատարման հավանականությունը ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ ելնելով փոփոխված պայմաններից,

- պարտականությունների չկատարման հավանականությունը ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում, որը գնահատվում է սկզբնական ճանաչման պահին առկա տվյալների և սկզբնական պայմանագրային պայմանների հիման վրա:

Երբ փոփոխությունը հանգեցնում ապաճանաչման, ճանաչվում է նոր վարկ և դասվում 1-ին փուլին (ենթադրելով, որ այն արժեզրկված չէ այդ պահին):

Սպասվող պարտքային վնասի չափում

Սպասվող պարտքային ռիսկը չափելիս որպես առանցքային ելակետային տվյալներ հանդես են գալիս հետևյալ փոփոխականների ժամանակային կառուցվածքները.

- պարտականությունների չկատարման հավանականությունը,
- վնասը պարտականությունների չկատարման դեպքում և
- պարտքի գումարը պարտականությունների չկատարման դեպքում:

1-ին փուլի գործիքների գծով սպասվող պարտքային վնասը հաշվարկվում է բազմապատկելով 12 ամսվա պարտականությունների չկատարման հավանականությունը պարտականությունների չկատարման դեպքում առաջացող վնասի գումարով և պարտականությունների չկատարման դեպքում պարտքի գումարով:

Ֆինանսական գործիքի ամբողջ գործողության ժամկետի ընթացքում սպասվող պարտքային վնասը հաշվարկվում է բազմապատկելով գործիքի ամբողջ գործողության ժամկետի համար պարտականությունների չկատարման հավանականությունը պարտականությունների չկատարման դեպքում առաջացող վնասի գումարով և պարտականությունների չկատարման դեպքում պարտքի գումարով:

Պարտականությունների չկատարման հավանականության գնահատման մեթոդաբանությունը ներկայացված է վերը՝ «Պարտականությունների չկատարման հավանականության ժամանակային կառուցվածքի ստեղծում» բաժնում:

Ընկերությունը գնահատում է պարտականությունների չկատարման դեպքում առաջացող վնասը հիմք ընդունելով «S&P» and «Moody's» վարկանիշային գործակալությունների կողմից հրապարակված տեղեկատվությունը:

Պարտքի գումարը պարտականությունների չկատարման դեպքում իրենից ներկայացնում է պարտքի գնահատված գումարը, որը կառաջանա, եթե վարկառուն չկատարի իր պարտականությունները: Ընկերությունը հաշվարկում է այս գումարը հաշվի առնելով պարտականությունների չկատարման դեպքում պարտքի ընթացիկ գումարը և պայմանագրով թույլատրվող և մաշվածության արդյունքում այդ գումարի հնարավոր փոփոխությունները: Ֆինանսական ակտիվի համար պարտականությունների չկատարման դեպքում պարտքի գումար է հանդիսանում համախառն հաշվեկշռային արժեքը:

Ինչպես վերը նշված է և պայմանով, որ 1-ին փուլին դասված ֆինանսական ակտիվների համար, պարտականությունների չկատարման հավանականությունը դիտարկվում է առավելագույնս 12 ամսվա կտրվածքով, Ընկերությունը սպասվող պարտքային վնասը չափում է հաշվի առնելով պարտականությունների չկատարման ռիսկը պայմանագրով նախատեսված առավելագույն ժամկետի ընթացքում (ներառյալ՝ վարկառուի երկարաձգման բոլոր հնարավորությունները), որի ընթացքում այն ենթարկվում է պարտքային ռիսկի, եթե նույնիսկ Ընկերությունը դիտարկում է ավելի երկար ժամկետ

պարտքային ռիսկի կառավարման նպատակով: Պայմանագրով նախատեսված առավելագույն ժամկետը տևում է մինչև այն ամսաթիվը, երբ Ընկերությունն իրավունք ունի պահանջել վարկի մարումը կամ դադարեցնել վարկ տրամադրելու պարտավորվածությունը կամ երաշխավորությունը:

Այն պորտֆելների համար, որոնց վերաբերյալ Ընկերությունն ունի նախորդ ժամանակաշրջանների սահմանափակ տվյալներ, որպես լրացուցիչ տեղեկատվություն օգտագործվում է արտաքին աղբյուրներից ստացված համադրելի տեղեկատվությունը: Ստորև ներկայացված են այն պորտֆելները, որոնց համար արտաքին աղբյուրներից ստացված համադրելի տեղեկատվությունն իրենից ներկայացնում է նշանակալի ելակետային տվյալներ սպասվող պարտքային վնասը գնահատելու համար:

	Պարտքային ռիսկին ենթարկվածություն 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Արտաքին աղբյուրներից ստացված համադրելի տեղեկատվություն	
		Պարտականությունների չկատարման հավանականություն	Վնասը պարտականությունների չկատարման դեպքում
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ներդրումային արժեքեր	17,988,271	«S&P»-ի պարտականությունների չկատարման ուսումնասիրություն S&P	Փոխհատուցելիության «Moody's»-ի ուսումնասիրություն
Ոչ ֆինանսական կազմակերպությունների տրված վարկեր	845,588	պարտականությունների չկատարման ուսումնասիրություն	Փոխհատուցելիության «Moody's»-ի ուսումնասիրություն

Վնասի գծով պահուստ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է վնասի գծով պահուստի տարեսկզբի և տարեվերջի դրությամբ մնացորդների համադրումն ըստ ֆինանսական գործիքների դասերի: 2017թ. համադրելի տեղեկատվությունն իրենից ներկայացնում է վարկերի հետ կապված վնասների գծով պահուստը և արտացոլում է չափման հիմունքները ՀՀՍՍ 39 համաձայն:

հազ. դրամ	2018թ.			2017թ.	
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը	Ընդամենը
Անորոշված արժեքով չափվող ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ					
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	17,255	-	-	17,255	-
Փոխանցում 1-ին փուլ	-	-	-	-	-
Փոխանցում 2-րդ փուլ	-	-	-	-	-
Փոխանցում 3-րդ փուլ	-	-	-	-	-
Վնասի գծով պահուստի գուտ վերաչափում	(12,812)	-	-	(12,812)	-
Տրված նոր փոխառություններ	5,897	-	-	5,897	-
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,340	-	-	10,340	-

հազ. դրամ	2018թ.			2017թ.	
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	Ընդամենը	Ընդամենը
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ներդրումային արժեքներ (2017թ-ին՝ վաճառքի համար մատչելի արժեքներ)					
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	26,823	-	-	26,823	-
Փոխանցում 1-ին փուլ	-	-	-	-	-
Փոխանցում 2-րդ փուլ	-	-	-	-	-
Փոխանցում 3-րդ փուլ	-	-	-	-	-
Վնասի գծով պահուստի գուտ վերաչափում	1,179	-	-	1,179	-
Ստեղծված կամ ձեռքբերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	20,106	-	-	20,106	-
Ապահանջված ֆինանսական ակտիվներ	(9,345)	-	-	(9,345)	-
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	38,763	-	-	38,763	-

Ստորև բերվող աղյուսակում համադրվում են ըստ ֆինանսական գործիքների դասերի վնասի գծով պահուստի տարեսկզբի և տարեվերջի դրությամբ մնացորդները համեմատող վերը բերվող աղյուսակներում ներկայացված գումարները:

հազ. դրամ	Ամորտիզացված արժեքով չափվող ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ներդրումային արժեքներ	Ընդամենը
Վնասի գծով պահուստի գուտ վերաչափում	(12,812)	1,179	(1,106)
Ստեղծված կամ ձեռքբերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	5,897	20,106	15,476
Ընդամենը	(6,915)	21,285	14,370

Ստորև ներկայացված են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումային արժեքների և ամորտիզացված արժեքով չափվող ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառությունների համախառն հաշվեկշռային արժեքի էական փոփոխությունները:

հազ. դրամ	1-ին փուլ	Ընդամենը
Ամորտիզացված արժեքով չափվող տրված փոխառություններ – համախառն հաշվեկշռային արժեք		
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	1,316,323	1,316,323
2-րդ փուլ փոխանցված առանձին ֆինանսական ակտիվներ		
3-րդ փուլ փոխանցված առանձին ֆինանսական ակտիվներ		
3-րդ փուլից փոխանցված առանձին ֆինանսական ակտիվներ		
Ստեղծված կամ ձեռքբերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	3,446,162	3,446,162
Մարված ֆինանսական ակտիվներ	(3,766,766)	(3,766,766)
Այլ փոփոխություններ	(139,791)	(139,791)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	855,928	855,928

հազ. դրամ	2018թ.	
	1-ին փուլ	Ընդամենը
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ներդրումային արժեքեր		
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	16,251,214	16,251,214
2-րդ փուլ փոխանցված առանձին ֆինանսական ակտիվներ	-	-
3-րդ փուլ փոխանցված առանձին ֆինանսական ակտիվներ	-	-
3-րդ փուլից փոխանցված առանձին ֆինանսական ակտիվներ	-	-
Հավաքական հիմունքով գնահատված ֆինանսական ակտիվներ	-	-
Ստեղծված կամ ձեռքբերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	8,739,172	8,739,172
Ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվներ	(7,787,923)	(7,787,923)
Այլ փոփոխություններ	785,808	785,808
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	17,988,271	17,988,271

Վարկի որակական ցուցանիշների վերլուծություն

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ամորտիզացված արժեքով և այլ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների վերաբերյալ: Եթե այլ նշում առկա չէ, աղյուսակում ֆինանսական ակտիվների համար ներկայացվում է համախառն հաշվեկշռային արժեքը:

«1-ին փուլ», «2-րդ փուլ», «3-րդ փուլ» և «ստեղծված կամ ձեռքբերված արժեքով չափված ֆինանսական ակտիվներ» եզրույթների բացատրությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 3 (ե) (iv) կետում:

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2018թ.			Ընդամենը
	1-ին փուլ	2-րդ փուլ	3-րդ փուլ	
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ				
Ներքին վարկանիշ				
B- վարկանիշով	855,928	-	-	855,928
	855,928	-	-	855,928
Վնասի գծով պահուստ	(10,340)	-	-	(10,340)
Հաշվեկշռային արժեք	845,588	-	-	845,588

5 Անցումը ՖՀՄՍ 9-ին

Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգումը ՖՀՄՍ 9-ի սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են Ընկերության ֆինանսական ակտիվների սկզբնական չափման դասերն ըստ ՀՀՄՍ 39-ի և նոր չափման դասերն ըստ ՖՀՄՍ 9-ի 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Ծնթգ.	Սկզբնական դասակարգումն ըստ ՀՀՄՍ 39	Նոր դասակարգումն ըստ ՖՀՄՍ 9	Սկզբնական հաշվեկշռային արժեքն ըստ ՀՀՄՍ 39	Նոր հաշվեկշռային արժեքն ըստ ՖՀՄՍ 39
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ					
Գրանական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	11	Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր	Անորտիզացված արժեքով չափվող	122,954	122,954
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	13	Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր	Անորտիզացված արժեքով չափվող	1,316,323	1,299,068
Ներդրումային արժեթղթեր – պարտքային (ա)	12	Վաճառքի համար մատչելի	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող	16,251,214	16,251,214
Ներդրումային արժեթղթեր – բաժնային	12	Վաճառքի համար մատչելի	Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող	158,903	158,903
Այլ ֆինանսական ակտիվներ		Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր	Անորտիզացված արժեքով չափվող	53,037	53,037
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ				17,902,431	17,885,176
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ					
Ֆինանսական կազմակերպություններին վճարվելիք գումարներ	16	Անորտիզացված արժեքով չափվող	Անորտիզացված արժեքով չափվող	14,728,480	14,728,480
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		Անորտիզացված արժեքով չափվող	Անորտիզացված արժեքով չափվող	5,487	5,487
Ընդամենը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ				14,733,967	14,733,967

ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն ֆինանսական գործիքների դասակարգմանը վերաբերող Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 3 (ե) կետում: Այս քաղաքականության կիրառմամբ պայմանավորված վերադասակարգումները ներկայացված են վերը բերվող աղյուսակում և բացատրվում են ստորև:

ա. Որոշ պարտքային արժեթղթեր Ընկերության կողմից պահվում են առանձին պորտֆելներում՝ ամենօրյա իրացվելիության պահանջները բավարարելու նպատակով: Ընկերությունը ձգտում է նվազեցնել իրացվելիության այս պահանջների կառավարման ծախսերը, այդ իսկ պատճառով, ակտիվորեն կառավարում է պորտֆելի հատույցը: Հատույցը ներառում է պայմանագրային վճարումների հավաքագրումը և ֆինանսական ակտիվների վաճառքից ստացվող շահույթը և վնասը: Ներդրումային ռազմավարությունը հաճախ հանգեցնում է էական արժեքով վաճառքների: Ընկերությունը գտնում է, որ այդ արժեթղթերը պահվում են այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն իրագործվում է թե՛ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման և թե՛ ֆինանսական ակտիվների վաճառքի միջոցով:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն հաշվեկշռային արժեքի համադրումը ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն հաշվեկշռային արժեքի հետ ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման ամսաթվի՝ 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեքն ըստ ՀՀՄՍ 39 31 դեկտեմբերի 2017թ.	Վերադասա- կարգում	Վերաչափում	Հաշվեկշռային արժեքն ըստ ՖՀՄՍ 9 1 հունվարի 2018թ.
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ				
<i>Ամորտիզացված արժեքով չափվող</i>				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ				
Սկզբնական մնացորդ	122,954	-	-	-
Վերաչափում	-	-	-	-
Վերջնական մնացորդ	-	-	-	122,954
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ				
Սկզբնական մնացորդ	1,316,323	-	-	-
Վերաչափում	-	-	(17,255)	-
Վերջնական մնացորդ	-	-	-	1,299,068
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	53,037	-	-	53,037
Ընդամենը ամորտիզացված արժեքով չափվող	1,492,314	-	(17,255)	1,475,059
<i>Վաճառքի համար մատչելի</i>				
Ներդրումային արժեքիներ				
Սկզբնական մնացորդ	16,410,107	-	-	-
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող դասին	-	(16,251,214)	-	-
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող դասին	-	(158,903)	-	-
Վերջնական մնացորդ	-	-	-	-
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող – պարտքային				
Ներդրումային արժեքիներ				
Սկզբնական մնացորդ	-	-	-	-
Վաճառքի համար մատչելի դասից	-	16,251,214	-	-
Վերաչափում	-	-	-	-
Վերջնական մնացորդն իրական արժեքով	-	-	-	16,251,214
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող – բաժնային				
Ներդրումային արժեքիներ				
Սկզբնական մնացորդ	-	-	-	-
Վաճառքի համար մատչելի դասից	-	158,903	-	-
Վերջնական մնացորդ	-	-	-	158,903
Ընդամենը ներդրումային արժեքիներ	16,410,107	-	-	16,410,107

ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման արդյունքում ֆինանսական պարտավորությունների վերադասակարգում և վերաչափում չի իրականացվել:

Ստորև բերվող աղյուսակում ամփոփ կերպով ներկայացված է ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման ազդեցությունը (առանց հարկերի) չբաշխված շահույթի տարեսկզբի դրությամբ մնացորդի վրա: ՖՀՄՍ 9-ի կիրառումն ազդեցություն չի ունեցել սեփական կապիտալի այլ բաղադրիչների վրա:

	2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ՖՀՄՍ 9 կիրառման ազդեցությունը
հազ. դրամ	
Իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստ – այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ներդրումային արժեքեր (31 դեկտեմբերի 2017թ. – իրական արժեքի փոփոխության գծով պահուստ – վաճառքի համար մատչելի)	
Տարեվերջի դրությամբ մնացորդն ըստ ՀՀՄՍ 39 (31 դեկտեմբերի 2017թ.)	993,503
Սպասվող պարտքային վնասի ճանաչում ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ներդրումային արժեքերի համար	26,823
Տարեսկզբի դրությամբ մնացորդն ըստ ՖՀՄՍ 9 (1 հունվարի 2018թ.)	1,020,326
հազ. դրամ	
Չբաշխված շահույթ	
Տարեվերջի դրությամբ մնացորդն ըստ ՀՀՄՍ 39 (31 դեկտեմբերի 2017թ.)	761,587
Սպասվող պարտքային վնասի ճանաչում ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն տրված փոխառությունների համար	13,804
Սպասվող պարտքային վնասի ճանաչում ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն պարտքային ներդրումային արժեքերի համար	26,823
Տարեսկզբի դրությամբ մնացորդն ըստ ՖՀՄՍ 9 (1 հունվարի 2018թ.)	720,960

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է հետևյալ երկու մեծությունների համադրումը.

- ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման գծով պահուստի տարեվերջի դրությամբ գումարը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ,
- ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն որոշված սպասվող պարտքային վնասի գծով պահուստի տարեսկզբի դրությամբ գումարը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

Այս աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն ֆինանսական ակտիվների համապատասխան չափման դասերի վերաբերյալ, ՀՀՄՍ 39 և ՖՀՄՍ 9 համաձայն, և առանձին ներկայացված է չափման դասի փոփոխության ազդեցությունը վնասի գծով պահուստի վրա ՖՀՄՍ 9-ի սկզբնական կիրառման ամսաթվի՝ 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Արժեզրկման գծով պահուստ			1 հունվարի 2018թ. (ՖՀՄՍ 9)
	31 դեկտեմբերի 2017թ. (ՀՀՄՍ 39)	Վերադասա- կարգում	Վերաչափում	
Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր և մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ՝ ըստ ՀՀՄՍ 39/ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ՝ ըստ ՖՀՄՍ 9 (ներառյալ՝ բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերը և փոխատվությունները, հաճախորդներին տրված վարկերը, վարկ տրամադրելու պարտավորվածությունները, պարտքային ներդրումային արժեթղթերը)	-	-	17,255	17,255
Ընդամենը ամորտիզացված արժեքով չափվող	-	-	17,255	17,255
Վաճառքի համար մատչելի պարտքային ներդրումային արժեթղթեր՝ ըստ ՀՀՄՍ 39/ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ներդրումային արժեթղթեր՝ ըստ ՖՀՄՍ 9	-	-	26,823	26,823
Ընդամենը այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող	-	-	26,823	26,823

6 Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված զուտ տոկոսային եկամուտ

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Տոկոսային եկամուտ		
Ներդրումային արժեթղթեր	1,804,361	1,526,735
Տրված փոխառություններ	118,705	145,720
Ածանցյալ գործիքներ	7,765	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	37	42
Հետգնման պայմանագրեր	-	6,265
	1,930,868	1,678,762
Տոկոսային ծախս		
Հետգնման պայմանագրեր	1,010,561	802,782
Ածանցյալ գործիքներ	27,023	13,899
Ստացված վարկեր	3,408	4,876
	1,040,992	821,557

7 Չուտ օգուտ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Բաժնային ֆինանսական գործիքներ	44,351	-
Ածանցյալ գործիքներ	(22,048)	34,112
	22,303	34,112

8 Ներդրումային արժեթղթերի և տրված փոխառությունների արժեզրկումից կորուստներ

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Ներդրումային արժեթղթեր	21,285	-
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	(6,915)	-
	14,370	-

9 Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	10,143	8,783
Նվիրատվություն	10,000	-
Գործառնական վարձակալության գծով ծախսեր	9,000	8,750
Վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	6,180	4,721
Մասնագիտական ծառայություններ	5,620	2,510
Կապի և տեղեկատվական ծառայություններ	4,344	4,639
Վառելիքի գծով ծախսեր	3,210	2,721
Կոմունալ ծախսեր	1,966	1,457
Ներկայացուցչական ծախսեր	1,229	3,347
Անդամակցության վճարներ	1,099	864
Գրասենյակային ծախսեր	727	500
Ապահովագրություն	648	1,232
Այլ	4,943	4,105
	59,109	43,629

10 Շահութահարկի գծով ծախս

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ տարվա հարկի գծով ծախս	190,383	191,686
Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների շարժ՝ ժամանակավոր տարբերությունների առաջացման և հակադարձման և վերագնահատման պահուստի փոփոխությունների արդյունքում	2,603	738
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	192,986	192,424

2018թ-ին ընթացիկ և հետաձգված հարկերի գծով կիրառելի հարկային դրույքը կազմում է 20% (2017թ-ին՝ 20%):

Արդյունավետ հարկային դրույքի համադրում դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	2018թ. հազ. դրամ	%	2017թ. հազ. դրամ	%
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը	944,095		954,011	
Շահութահարկ՝ հաշվարկված կիրառելի հարկային դրույքով	(188,819)	(20.0)	(190,802)	(20.0)
Զնվագեցվող ծախսեր	(4,167)	(0.4)	(1,622)	(0.2)
	(192,986)	(20.4)	(192,424)	(20.2)

(ա) Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակներով օգտագործվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակներով օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերություններն առաջացնում են զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ 2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Գործող հարկային օրենսդրության համաձայն՝ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները մարման ժամկետ չունեն:

Ստորև ներկայացված է ժամանակավոր տարբերությունների շարժը 2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում:

հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2018թ.*	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյուքնում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2018թ.
Ներդրումային արժեքի փոփոխություններ	(248,373)	-	(97,239)	(345,615)
Հիմնական միջոցներ	(4,398)	(1,322)	-	(5,720)
Տրված փոխառություններ	3,453	(1,385)	-	(2,068)
Այլ պարտավորություններ	4,073	104	-	4,177
	(245,245)	(2,603)	(97,239)	(345,090)

* 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ մնացորդը ներառում է ՖՀՄՍ 9-ի սկզբնական կիրառման ազդեցությունը:

հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2017թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյուքնում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2017թ.
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	(136,422)	-	(111,951)	(248,373)
Հիմնական միջոցներ	(3,015)	(1,383)	-	(4,398)
Այլ պարտավորություններ	3,428	645	-	4,073
	(136,009)	(738)	(111,951)	(248,698)

(բ) Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված շահութահարկ

Ստորև ներկայացված են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի բաղադրիչներին վերաբերող հարկային հետևանքները 2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

	2018թ.			2017թ.		
	Գումարը նախքան հարկումը	Հարկի գծով ծախս	Գումարը հարկումից հետո	Գումարը նախքան հարկումը	Հարկի գծով ծախս	Գումարը հարկումից հետո
հազ. դրամ						
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումային արժեքի իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	607,769	(121,554)	486,215	682,823	(136,562)	546,261
Շահույթ կամ վնաս փոխանցված այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումային արժեքի իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	(121,554)	24,311	(97,243)	(123,054)	24,611	(98,443)
Սպասվող պարտքային վնասի վերաչափում	11,940	-	11,940	-	-	-
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք	498,155	(97,243)	400,912	559,769	(111,951)	447,818

11 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Բանկային հաշիվների մնացորդներ		
- B վարկանիշով (ներքին վարկանիշ)	344,462	122,954
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	344,462	122,954

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքներն արժեզրկված կամ ժամկետանց չեն:

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չունի պայմանագրային կողմ հանդիսացող այնպիսի բանկեր (2017թ-ին նման բանկեր չկային), որոնց մնացորդները գերազանցում են Ընկերության սեփական կապիտալի 10%-ը:

12 Ֆինանսական գործիքներ

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումային արժեքի իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	17,988,271	16,251,214
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումային արժեքի իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	15,000	158,893
Ընդամենը ներդրումային արժեքի իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	18,003,271	16,410,107

Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Ընկերության կողմից պահվող Պետական պարտատուներ		
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	1,683,138	268,906
Ընդամենը պետական պարտատուներ	1,683,138	268,906
Վնասի գծավ պահուստ	(3,392)	-
Պետական պարտատուներ – իրական արժեք	1,683,138	268,906
Կորպորատիվ պարտատուներ (ներքին վարկանիշով)		
B+-ից B- վարկանիշով	146,132	229,701
Ընդամենը կորպորատիվ պարտատուներ	146,346	229,701
Վնասի գծավ պահուստ	(2,809)	-
Կորպորատիվ պարտատուներ – իրական արժեք	146,346	229,701
Ընկերության կողմից պահվող ընդամենը ներդրումային արժեթղթեր – իրական արժեք	1,829,484	498,607
Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված		
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	16,158,787	15,752,597
Վնասի գծավ պահուստ	(32,562)	-
Ընդամենը զուտ վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված – իրական արժեք	16,158,787	15,752,597
Հաշվեկշռային արժեք – իրական արժեք	17,988,271	16,251,204

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Բաժնային ներդրումներ	15,000	158,903
Ընդամենը շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	15,000	158,903

Ստորև ներկայացված է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթերի պարտքային վնասի գծով պահուստի շարժը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

	Պետական պարտատուներ հազ. դրամ	Կորպորատիվ պարտատուներ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Մնացորդը տարեսկզբի դրությամբ	-	-	-
Ճշգրտումը ՖՀՄՍ 9-ի սկզբնական կիրառման պահին	22,248	4,575	26,823
Վերահաշվարկված մնացորդը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	22,248	4,575	26,823
Զուտ ծախս	13,708	(1,768)	11,940
Մնացորդը տարեվերջի դրությամբ	35,956	2,807	38,763

Ներդրումային արժեթղթերը ժամկետանց չեն:

13 Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Կապակցված կողմերին տրված փոխառություններ	855,928	1,316,323
Պարտքային վնասի գծով պահուստ	(10,340)	-
	845,588	1,316,323

Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառությունները ժամկետանց կամ արժեզրկված չեն:

Կապակցված կողմերին տրված փոխառությունները գրավով ապահովված չեն:

(ա) Պարտքային ռիսկին ենթարկվածություն

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունի մեկ փոխառու (2017թ-ին՝ երկու), որոնց տրված փոխառությունների մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը: 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս փոխառությունների ընդհանուր գումարը կազմում է 855,928 հազար դրամ (2017թ-ին՝ 1,316,323 հազար դրամ):

(բ) Փոխառությունների մարման ժամկետները

Փոխառությունների մարման ժամկետները ներկայացված են Ծանոթագրություն 18 (դ) կետում, որտեղ արտացոլված է հաշվետու ամսաթվից մինչև պայմանագրով նախատեսված փոխառությունների մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածը:

14 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ	Սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Այլ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	9,629	120,897	12,964	6,368	149,858
Ավելացումներ	769	19,765	198	97	20,829
Օտարումներ	(1,610)	(14,049)	-	-	(15,659)
Մնացորդը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,788	126,613	13,162	6,465	155,028
Մաշվածություն, ամորտիզացիա և արժեզրկումից կորուստներ					
Մնացորդը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	(8,031)	(75,539)	(4,939)	(4,196)	(92,705)
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	(923)	(7,106)	(1,519)	(595)	(10,143)
Օտարումներ	1,609	14,049	-	-	15,658
Մնացորդը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	(7,345)	(68,596)	(6,458)	(4,791)	(87,190)
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդը 2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	7,888	120,897	11,806	6,169	146,760
Ավելացումներ	1,741	-	1,158	199	3,098
Մնացորդը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,629	120,897	12,964	6,368	149,858
Մաշվածություն, ամորտիզացիա և արժեզրկումից կորուստներ					
Մնացորդը 2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	(7,434)	(69,283)	(3,604)	(3,601)	(83,922)
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	(597)	(6,256)	(1,335)	(595)	(8,783)
Մնացորդը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	(8,031)	(75,539)	(4,939)	(4,196)	(92,705)
Հաշվեկշռային արժեք					
2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	454	51,614	8,202	2,568	62,838
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,598	45,358	8,025	2,172	57,153
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,443	58,017	6,704	1,674	67,838

15 Այլ ակտիվներ

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Բաժնետերերից ստացվելիք գումարներ	193,254	-
Այլ ստացվելիք գումարներ	56,941	53,037
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	250,195	53,037
Նյութեր և պաշարներ	258	246
Կանխավճարներ	2,423	34
Փոխհատուցման ենթակա հարկեր	27	20
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ	2,708	300
Ընդամենը այլ ակտիվներ	252,903	53,337

16 Ֆինանսական կազմակերպություններին վճարվելիք գումարներ

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	15,259,404	14,697,826
Կապակցված կողմից ստացված փոխառություններ	450,661	-
Բանկերից ստացված վարկեր	17,008	30,654
	15,727,073	14,728,480

(ա) Պարտավորությունների փոփոխությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից ստացվող դրամական միջոցների հոսքերի համադրում

հազ. դրամ	Ֆինանսական կազմակերպություններին վճարվելիք գումարներ
Մնացորդը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	14,728,480
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացվող դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ	
Մուտքեր փոխառություններից	12,220,293
Փոխառությունների մարում	(11,633,833)
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացվող դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված ընդամենը փոփոխություններ	586,460
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարների գուտ փոփոխություն	408,140
Փոփոխությունների ազդեցությունն արտարժույթի փոխարժեքի վրա	(174)
Տոկոսային ծախսեր	1,040,992
Վճարված տոկոսներ	(1,036,825)
Մնացորդը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	15,727,073

17 Բաժնետիրական կապիտալ և պահուստներ

(ա) Թողարկված կապիտալ

Հայտարարված, թողարկված և շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 20,000 սովորական բաժնետոմսից (2017թ-ին՝ 20,000): Բոլոր բաժնետոմսերի անվանական արժեքը կազմում է 50,000 դրամ:

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

(բ) Շահաբաժիններ

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Ընկերության բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Ընկերության Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված չբաշխված շահույթի մնացորդով:

2018թ-ին Ընկերությունը հայտարարել է 618,000 հազար դրամ գումարով շահաբաժիններ կամ 30.9 հազար դրամ՝ մեկ բաժնետոմսի համար (2017թ-ին՝ 434,000 հազար դրամ կամ 21.7 հազար դրամ՝ մեկ բաժնետոմսի համար):

(գ) Գլխավոր պահուստ

Օրենսդրական պահանջների և Ընկերության կանոնադրության համաձայն՝ Ընկերությունն իր չբաշխված շահույթից պետք է ստեղծի բաշխման ոչ ենթակա նվազագույն պահուստ՝ բաժնետիրական կապիտալի 15%-ին հավասար գումարի չափով՝ սպազա վնասները ծածկելու համար: 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պահուստը կազմում էր 150,530 հազար դրամ (2017թ-ին՝ 106,943 հազար դրամ):

18 Ռիսկերի կառավարում

Ռիսկերի կառավարումն էական գործոն է Ընկերության գործունեության համար և Ընկերության գործառնությունների կարևոր տարր է: Շուկայական ռիսկը, պարտքային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, գործառնական ռիսկը, իրավական ռիսկը և հեղինակություն հետ կապված ռիսկն այն հիմնական ռիսկերն են, որոնց ենթարկվում է Ընկերությունը:

(ա) Ռիսկերի կառավարման քաղաքականություն և ընթացակարգեր

Ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Ընկերությունը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև շարունակաբար վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների, առաջարկվող արտադրանքի ու ծառայությունների և ընդունված լավագույն մոտեցման փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Ընկերությունը մշակել է էական ռիսկերի և կապիտալի վերաբերյալ հաշվետվությունների համակարգ:

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործող Ընկերության ներքին փաստաթղթերը, որոնք սահմանում են Ընկերության համար էական համարվող ռիսկերի բացահայտման և կառավարման մեթոդաբանությունը և այդ ռիսկերի գծով ստրես-թեստերի իրականացումը, հաստատված են Ընկերության իրավասու ղեկավար մարմնի կողմից՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի կանոնակարգերի և առաջարկությունների համաձայն:

Տնօրենների խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարումը վերահսկող համակարգի պատշաճ աշխատանքի, հիմնական ռիսկերի կառավարման և ռիսկերի կառավարման քաղաքականության ու ընթացակարգերի վերանայման, ինչպես նաև խոշոր գործարքների հաստատման համար:

Ընկերության ղեկավարությունը պատասխանատու է ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների վերահսկման և իրականացման ու ռիսկերի համար՝ սահմանված համապատասխան սահմանաչափերում Ընկերության գործունեությունն ապահովելու նպատակով: Գործադիր տնօրենը պատասխանատու է ռիսկերի ընդհանուր կառավարման և համապատասխանության ապահովման համար, նաև նաև վերահսկում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերի բացահայտման, չափման, կառավարման և ներկայացման համար ընդհանուր սկզբունքների ու մեթոդների կիրառումը: Գործադիր տնօրենն ուղղակիորեն հաշվետու է Տնօրենների խորհրդին:

Ռիսկի թե՛ արտաքին, թե՛ ներքին գործոնները բացահայտվում և կառավարվում են կազմակերպության շրջանակներում: Ընկերությունը հատուկ ուշադրություն է դարձնում ռիսկի բոլոր գործոնների բացահայտմանը և ռիսկի նվազեցմանն ուղղված ընթացիկ միջոցառումների նպատակահարմարության աստիճանի որոշմանը:

(բ) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկը ներառում է արտարժույթի, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկերը: Շուկայական ռիսկն առաջանում է տոկոսադրույքի, արտարժույթի և բաժնային ֆինանսական գործիքների բաց դիրքերի գծով, որոնք ենթարկվում են շուկայի ընդհանուր և առանձին փոփոխություններին ու շուկայական գների ու արտարժույթի փոխարժեքների տատանումների ազդեցությանը: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն են, որոնք թույլ կտան պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Ընկերությունը կառավարում է շուկայական ռիսկը՝ սահմանելով բաց դիրքերի սահմանաչափեր ֆինանսական գործիքների, տոկոսադրույքների փոփոխության ժամկետների, արտարժույթի դիրքերի և վնասի սահմանաչափերի հետ կապված, որոնք կանոնավոր կերպով վերահսկվում, ուսումնասիրվում և հաստատվում են Գործադիր տնօրենի կողմից:

(i) Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխության արդյունքում: Ընկերությունը ենթարկվում է իր ֆինանսական վիճակի և դրամական միջոցների հոսքերի վրա գերակայող շուկայական տոկոսադրույքների տատանումների ազդեցությանը: Նման տատանումները կարող են ավելացնել տոկոսային մարժան, սակայն կարող են նաև նվազեցնել կամ հանգեցնել վնասների՝ տոկոսադրույքների անսպասելի փոփոխության դեպքում:

Տոկոսադրույքների վերանայման ժամկետների վերլուծություն

Տոկոսադրույքի ռիսկը հիմնականում կառավարվում է տոկոսադրույքների վերանայման ժամկետների մոնիտորինգի միջոցով: Ստորև ամփոփ կերպով ներկայացված է տոկոսադրույքների վերանայման ժամկետների վերլուծությունը հիմնական ֆինանսական գործիքների համար:

հազ. դրամ	Մինչև 3 ամիս	3-6 ամիս	6-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ոչ տոկոսակիր	Հաշվեկշռ. արժեք
31 դեկտեմբերի 2018թ.							
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	344,462	-	-	-	-	-	344,462
Ներդրումային արժեթղթեր	378,350	485,042	846,273	10,459,163	5,819,443	15,000	18,003,271
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	51,834	468,305	206,415	119,034	-	-	845,588
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	-	-	-	-	-	250,195	250,195
	774,646	953,347	1,052,688	10,578,197	5,819,443	265,195	19,443,516
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
Ֆինանսական կազմակերպություններին վճարվելիք գումարներ	(15,713,529)	(3,386)	(6,772)	(3,386)	-	-	(15,727,073)
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	-	-	-	(2,746)	(2,746)
	(15,713,529)	(3,386)	(6,772)	(3,386)	-	(2,746)	(15,729,819)
Ածանցյալ գործիքների ազդեցությունը	(362)	-	-	-	-	-	(362)
	(14,939,245)	949,961	1,045,916	10,574,811	5,819,443	262,449	3,713,335
հազ. դրամ	Մինչև 3 ամիս	3-6 ամիս	6-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ոչ տոկոսակիր	Հաշվեկշռ. արժեք
31 դեկտեմբերի 2017թ.							
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	122,954	-	-	-	-	-	122,954
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	216,301	965,221	756,830	10,920,752	3,392,100	158,903	16,410,107
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	130,389	824,884	361,050	-	-	-	1,316,323
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	-	-	-	-	-	53,037	53,037
	469,644	1,790,105	1,117,880	10,920,752	3,392,100	211,940	17,902,421
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
Ֆինանսական կազմակերպություններին վճարվելիք գումարներ	(14,701,371)	(3,389)	(6,777)	(16,943)	-	-	(14,728,480)
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	-	-	-	(5,487)	(5,487)
	(14,701,371)	(3,389)	(6,777)	(16,943)	-	(5,487)	(14,733,967)
Ածանցյալ գործիքների ազդեցությունը	4,766	-	-	-	-	-	4,766
	(14,226,961)	1,786,716	1,111,103	10,903,809	3,392,100	206,453	3,173,220

Միջին արդյունավետ տոկոսադրույքներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Այս տոկոսադրույքներն իրենցից ներկայացնում են նշված ակտիվների և պարտավորությունների մինչև մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածի մոտավոր եկամտաբերությունը:

	2018թ. Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %		2017թ. Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %	
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար
Տոկոսակիր ակտիվներ				
Բանկային հաշիվներ	0.01	-	0.01	-
Ներդրումային արժեթղթեր	11.8	6.0	12.0	6.5
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	10.0	8.29	12.5	9.0
Տոկոսակիր պարտավորություններ		-		-
Ֆինանսական կազմակերպություններին վճարվելիք գումարներ	6.4	11.3	6.9	11.3

Տոկոսադրույքի վերանայման ժամկետների վերլուծության վրա հիմնված տոկոսադրույքի կառավարումը լրացվում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայունության մոնիտորինգով: Ստորև ներկայացված է տոկոսադրույքների փոփոխությունների նկատմամբ զուտ շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի (առանց հարկերի) զգայունության վերլուծությունը, որն իրականացվել է 100 բազիսային կետով (բկ) եկամտաբերության բոլոր կորերի գույքահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի և 2018թ. և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների դիրքերի հիման վրա:

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
100 բկ գույքահեռ նվազում	112,548	104,750
100 բկ գույքահեռ աճ	(112,548)	(104,750)

Ստորև ներկայացվում է զուտ շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի զգայունության վերլուծությունը՝ պայմանավորված տոկոսադրույքների փոփոխության հետևանքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի փոփոխությամբ, որն իրականացվել է 2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների դիրքերի և 100 բազիսային կետով (բկ) եկամտաբերության կորերի գույքահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի հիման վրա:

	2018թ. Սեփական կապիտալ հազ. դրամ	2017թ. Սեփական կապիտալ հազ. դրամ
100 բկ գույքահեռ նվազում	613,125	551,296
100 բկ գույքահեռ աճ	(613,125)	(551,296)

(ii) Արտարժույթային ռիսկ

Ընկերությունն ունի մի շարք արտարժույթներով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ:

Արտարժույթային ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի տատանման ռիսկն է արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխության արդյունքում: Թեև Ընկերությունը հեջավորում է իր ենթարկվածությունն արտարժույթային ռիսկին, այս գործունեությունը չի որակվում որպես հեջավորման փոխհարաբերություն ՖՀՄՍ պահանջների համաձայն:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արտարժույթների 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	<u>ՀՀ դրամ</u> <u>հազ. դրամ</u>	<u>ԱՄՆ դոլար</u> <u>հազ. դրամ</u>	<u>Ռուբլի</u> <u>հազ. դրամ</u>	<u>Ընդամենը</u> <u>հազ. դրամ</u>
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	16,332	324,132	3,998	344,462
Ֆինանսական գործիքներ	17,787,388	215,883	-	18,003,271
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	674,720	170,868	-	845,588
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	198,405	51,790	-	250,195
Ընդամենը ակտիվներ	18,676,845	762,673	3,998	19,443,516
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Ֆինանսական կազմակերպություններին վճարվելիք գումարներ	(15,710,065)	(17,008)	-	(15,727,073)
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	(2,746)	-	-	(2,746)
Ընդամենը պարտավորություններ	(15,712,811)	(17,008)	-	(15,729,819)
Զուտ դիրքը	2,964,034	745,665	3,998	3,713,697
Ռիսկերի կառավարման նպատակով պահվող ածանցյալ գործիքների ազդեցությունը	387,000	(70,506)	(316,856)	(362)
Զուտ դիրքը՝ ռիսկերի կառավարման նպատակով պահվող ածանցյալ գործիքների ազդեցությունից հետո	3,351,034	675,159	(312,858)	3,713,335

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արտարժույթների 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	ՀՀ դրամ հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլար հազ. դրամ	Ռուբլի հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	32,539	90,415	-	122,954
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	16,091,946	318,161	-	16,410,107
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	1,041,619	274,704	-	1,316,323
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	12,482	40,555	-	53,037
Ընդամենը ակտիվներ	17,178,586	723,835	-	17,902,421
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Ֆինանսական կազմակերպություններին վճարվելիք գումարներ	(14,697,826)	(30,654)	-	(14,728,480)
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	(5,487)	-	-	(5,487)
Ընդամենը պարտավորություններ	(14,703,313)	(30,654)	-	(14,733,967)
Զուտ դիրքը	2,475,273	693,181	-	3,168,454
Ռիսկերի կառավարման նպատակով պահվող ածանցյալ գործիքների ազդեցությունը	811,836	(855,815)	48,745	4,766
Զուտ դիրքը՝ ռիսկերի կառավարման նպատակով պահվող ածանցյալ գործիքների ազդեցությունից հետո	3,287,109	(162,634)	48,745	3,173,220

2018թ. և 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի արժեզրկումը հետևյալ արտարժույթների նկատմամբ կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունը իրականացնելիս հարկերը հաշվի չեն առնվել և հիմնված է արտարժույթների փոխարժեքների տատանումների վրա, որոնք Ընկերությունը դիտարկում է որպես աղջամտորեն հնարավոր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Վերլուծությունը ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ:

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
ԱՄՆ դոլարի փոխարժեքի 10% արժևորում ՀՀ դրամի նկատմամբ	54,013	(13,011)
Ռուբլու փոխարժեքի 10% արժևորում ՀՀ դրամի նկատմամբ	(25,029)	3,900

2018թ. և 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի արժևորումը ԱՄՆ դոլարի և ռուբլու նկատմամբ կունենար գումարային առումով նույն՝ սակայն հակառակ ազդեցություն վերը նշված գումարների վրա՝ պայմանով, որ մյուս բոլոր փոփոխականները կմնան անփոփոխ:

(գ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ փոխառուն կամ պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պայմանագրային պարտականությունները: Ընկերությունը մշակել է քաղաքականություն և ընթացակարգեր պարտքային ռիսկը (թե՛ ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և թե՛ չճանաչված պայմանագրային պարտավորվածությունների գծով) կառավարելու համար, ներառյալ պորտֆելի կենտրոնացվածության սահմանափակմանը վերաբերող ցուցումները:

Պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը որպես կանոն արտացոլվում է ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներում՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում և չճանաչված պայմանագրային պարտավորվածություններում: Ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցումն էական ազդեցություն չունի պոտենցիալ պարտքային ռիսկի նվազեցման վրա:

Որպես կանոն գրավ չի պահանջվում ածանցյալ ֆինանսական գործիքների գծով պահանջների, արժեթղթերում կատարած ներդրումների և տրամադրված փոխատվությունների համար:

Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված բացահայտումները ներառում են ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները, որոնք՝

- հաշվանցվում են Ընկերության ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում կամ
- հանդիսանում են իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրի կամ նմանատիպ պայմանագրերի առարկա՝ անկախ այն հանգամանքից, թե արդյոք այդ ֆինանսական գործիքները հաշվանցվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, թե՛ ոչ:

Նմանատիպ պայմանագրեր են հանդիսանում ածանցյալ գործիքների քլիրինգային պայմանագրերը և հետզնման գլխավոր պայմանագրերը: Նմանատիպ ֆինանսական գործիքները ներառում են ածանցյալ գործիքները, վաճառքի և հետզնման պայմանագրերը:

Ընկերությունը ստանում և տրամադրում է գրավ դրամական միջոցների և շուկայում շրջանառվող արժեթղթերի տեսքով վաճառքի և հետզնման գործարքների գծով:

Նման գրավի համար գործում են Սվոպերի և ածանցյալ գործիքների միջազգային ասոցիացիայի (ISDA) կողմից հաստատված ստանդարտացված գլխավոր համաձայնագրի պայմանները: Սա նշանակում է, որ որպես գրավ ստացված/տրամադրված արժեթղթերը կարող են գրավադրվել կամ վաճառվել գործարքի գործողության ժամկետի ընթացքում, սակայն պետք է վերադարձվեն մինչև գործարքի ավարտը: Այս պայմանները յուրաքանչյուր պայմանագրային կողմին իրավունք են տալիս նաև դադարեցնել համապատասխան գործարքը, եթե պայմանագրային կողմն ի վիճակի չէ գրավ տրամադրել:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են հաշվանցման ենթակա իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրերի կամ մմանատիպ պայմանագրերի առարկա հանդիսացող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ

Ֆինանսական ակտիվների/ պարտավորությունների տեսակներ	Ճանաչված ֆինանսական ակտիվի/ պարտավորության համախառն գումար	Ֆին. վիճակի մասին հաշվետվությունում հաշվանցված՝ ճանաչված ֆին. պարտավորության/ ակտիվի համախառն գումար	Ֆին. վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված ֆին. ակտիվների/ պարտավորությունների գուտ գումար	Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չհաշվանցված գումարներ		Զուտ գումար
				Ֆինանսական գործիքներ	Որպես գրավ ստացված դրամական միջոցներ	
Վաճառքի և հետգնման պայմանագրեր	(15,259,404)	-	(15,259,404)	15,259,404	-	15,259,404
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	(15,259,404)	-	(15,259,404)	15,259,404	-	15,259,404

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են հաշվանցման ենթակա իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրերի կամ մմանատիպ պայմանագրերի առարկա հանդիսացող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ

Ֆինանսական ակտիվների/ պարտավորությունների տեսակներ	Ճանաչված ֆինանսական ակտիվի/ պարտավորության համախառն գումար	Ֆին. վիճակի մասին հաշվետվությունում հաշվանցված՝ ճանաչված ֆին. պարտավորության/ ակտիվի համախառն գումար	Ֆին. վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված ֆին. ակտիվների/ պարտավորությունների գուտ գումար	Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չհաշվանցված գումարներ		Զուտ գումար
				Ֆինանսական գործիքներ	Որպես գրավ ստացված դրամական միջոցներ	
Վաճառքի և հետգնման պայմանագրեր	(14,697,826)	-	(14,697,826)	14,697,826	-	14,697,826
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	(14,697,826)	-	(14,697,826)	14,697,826	-	14,697,826

Վերը նշված աղյուսակներում ներկայացված գումարները, որոնք հաշվանցվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, չափվում են նույն հիմունքով:

(դ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Ընկերությունը կունենա դժվարություններ ֆինանսական գործիքների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվում են դրամական միջոցների կամ մեկ այլ ֆինանսական ակտիվի միջոցով: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների անհամապատասխանության դեպքում: Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների և տոկոսադրույքների համապատասխանությունը և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանությունը հանդիսանում է իրացվելիության կառավարման էական գործոն: Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների ամբողջական համապատասխանությունը սովորական չէ ֆինանսական կազմակերպությունների համար՝ պայմանավորված իրականացվող գործարքների տարաբնույթությամբ և ժամկետների անորոշությամբ: Անհամապատասխանությունը հնարավորություն է տալիս բարձրացնել շահութաբերությունը, սակայն կարող է նաև մեծացնել վնաս կրելու ռիսկը:

Ընկերության կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակն է ցանկացած պահի ապահովել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված պարտավորությունները մարելու համար:

Ընկերությունը ձգտում է ակտիվորեն պահպանել ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված և կայուն կառուցվածքը, որը ներառում է բանկերից ստացված վարկերը, ինչպես նաև բարձր իրացվելի ակտիվների տարբերակված պորտֆելը՝ իրացվելիության անկանխատեսելի պահանջներն արագ ու արդյունավետ բավարարելու նպատակով:

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը պահանջում է՝

- դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսում ըստ հիմնական արտարժույթների և դրամական միջոցների այդ հոսքերի հետ կապված պահանջվող իրացվելի ակտիվների մակարդակի դիտարկում,
- պարտքերի կենտրոնացման և կառուցվածքի կառավարում,
- պարտքերի ֆինանսավորման ծրագրերի ապահովում,
- բարձր իրացվելիությամբ ակտիվների պորտֆելի պահպանում, որը կարելի է հեշտությամբ իրացնել որպես ապահովություն դրամական միջոցների ներհոսքի դադարեցման դեպքում,
- իրացվելիության և ֆինանսավորման ծրագրերի անընդհատության ապահովում,
- օրենսդրական պահանջների հետ իրացվելիության ցուցանիշների համապատասխանության վերահսկում:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված են ֆինանսական ակտիվների, պարտավորությունների և փոխառություններ տրամադրելու պարտավորվածությունների գծով դրամական միջոցների չգեղչված հոսքերը՝ ըստ պայմանագրով սահմանված առավել վաղ մարման ժամկետի: Աղյուսակներում ներկայացված ներհոսքի և արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումարն իրենից ներկայացնում է պայմանագրային չգեղչված դրամական միջոցների հոսքերը ֆինանսական ակտիվների, պարտավորությունների կամ փոխառություններ տրամադրելու պարտավորվածությունների գծով: Ֆինանսական երաշխավորությունների պայմանագրերի համար երաշխավորության առավելագույն գումարը տեղաբաշխվում է այն ամենավաղ ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում երաշխավորությունը կարող է հետ կանչվել:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծությունը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 6 ամիս	6-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Ներհոսքի (արտահոսքի) ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ոչ ածանցյալ ակտիվներ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	344,462	-	-	-	-	344,462	344,462
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	386,188	496,732	904,646	39,836,165	41,623,731	18,003,271
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	-	52,032	473,521	214,223	121,831	861,607	845,588
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	56,941	-	193,254	-	-	250,195	250,195
Ացանցյալ ակտիվներ							
<i>Համախառն գումարով սնարվող ածանցյալ գործիքներ</i>							
- Ներհոսք	317,448	-	-	-	-	317,448	592
- Արտահոսք	(316,856)	-	-	-	-	(316,856)	-
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	401,995	438,220	1,163,507	1,118,869	39,957,996	43,080,587	19,444,108
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ							
Ֆինանսական կազմակերպություններին վճարվելիք գումարներ	(15,740,362)	(2,257)	(3,386)	(6,772)	(3,386)	(15,756,163)	(15,727,073)
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	(2,746)	-	-	-	-	(2,746)	(2,746)
<i>Համախառն գումարով սնարվող ածանցյալ գործիքներ</i>							
- Ներհոսք	387,000	-	-	-	-	387,000	-
- Արտահոսք	(387,954)	-	-	-	-	(387,954)	(954)
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	(15,744,062)	(2,257)	(3,386)	(6,772)	(3,386)	(15,759,863)	(15,730,773)
Իրացվելիության զուտ պահուստ ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով	(15,342,067)	435,963	1,160,121	1,112,097	39,954,610	27,320,724	3,713,335

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծությունը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 6 ամիս	6-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Ներհոսքի (արտահոսքի) ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ոչ ածանցյալ ակտիվներ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	122,954	-	-	-	-	122,954	122,954
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	162	221,473	987,537	810,762	32,004,720	34,024,654	16,410,107
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	-	131,947	873,574	383,484	-	1,389,005	1,316,323
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	53,037	-	-	-	-	53,037	53,037
Ացանցյալ ակտիվներ							
<i>Համախառն գումարով մարվող ածանցյալ գործիքներ</i>							
- Ներհոսք	-	860,581	-	-	-	860,581	4,766
- Արտահոսք	-	(855,815)	-	-	-	(855,815)	-
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	176,153	358,186	1,861,111	1,194,246	32,004,720	35,594,416	17,907,187
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ							
Ֆինանսական կազմակերպություններին վճարվելիք գումարներ	(14,727,821)	(2,772)	(4,109)	(7,942)	(18,178)	(14,760,822)	(14,728,480)
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	(5,487)	-	-	-	-	(5,487)	(5,487)
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	(14,733,308)	(2,772)	(4,109)	(7,942)	(18,178)	(14,766,309)	(14,733,967)
Իրացվելիության գուտ պահուստ ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով	(14,557,155)	355,414	1,857,002	1,186,304	31,986,542	20,828,107	3,173,220

Վերը բերվող աղյուսակներում ներկայացված դրամական միջոցների ներհոսքի/(արտահոսքի) համախառն անվանական գումարներն իրենցից ներկայացնում են պայմանագրային չգեղչված դրամական միջոցների հոսքերը, որոնք վերաբերում են ռիսկերի կառավարման նպատակով պահվող ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներին և պարտավորություններին: Այս բացահայտումն արտացոլում է գուտ հիմունքով մարվող ածանցյալ գործիքների գուտ գումարը, ինչպես նաև ներհոսքի և արտահոսքի համախառն գումարներն այն ածանցյալ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համար, որոնք միաժամանակ մարվում են համախառն հիմունքով (օրինակ՝ արտարժուրթային ֆորվարդային պայմանագրերը և արտարժուրթային սվոպերը):

«Ռեմեսա» ՓԲԸ
 2018թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն՝ ըստ ակնկալվող մարման ժամկետների:

հազ. դրամ	Ցայահանց և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Անժամկետ	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	344,462	-	-	-	-	-	344,462
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	592	-	-	-	-	-	592
Ներդրումային արժեքրթեր	-	378,350	1,331,315	10,459,163	5,819,443	15,000	18,003,271
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	-	51,834	674,720	119,034	-	-	845,588
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	67,838	67,838
Այլ ակտիվներ	56,941	-	193,254	-	-	-	250,195
Ընդամենը ակտիվներ	401,995	430,184	2,199,289	10,578,197	5,819,443	82,838	19,511,946
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	(15,711,271)	(2,257)	(10,159)	(3,386)	-	-	(15,727,073)
Ֆինանսական կազմակերպություններին վճարվելիք գումարներ	(954)	-	-	-	-	-	(954)
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն	(38,352)	-	-	-	-	-	(38,352)
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	-	-	-	-	-	(345,090)	(345,090)
Այլ պարտավորություններ	(21,904)	-	-	-	-	-	(21,904)
Ընդամենը պարտավորություններ	(15,772,481)	(2,257)	(10,159)	(3,386)	-	(345,090)	(16,133,373)
Չուտ դիրքը	(15,370,486)	427,927	2,189,130	10,574,811	5,819,443	(262,252)	3,378,573

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն՝ ըստ ակնկալվող մարման ժամկետների:

հազ. դրամ	Ցայահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Անժամկետ	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	122,954	-	-	-	-	-	122,954
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	4,766	-	-	-	-	4,766
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	161	216,140	1,722,051	10,920,752	3,392,100	158,903	16,410,107
Ոչ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	-	130,389	1,185,934	-	-	-	1,316,323
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	57,153	57,153
Այլ ակտիվներ	53,337	-	-	-	-	-	53,337
Ընդամենը ակտիվներ	176,452	351,295	2,907,985	10,920,752	3,392,100	216,056	17,964,640
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
Ֆինանսական կազմակերպություններին վճարվելիք գումարներ	(14,701,371)	(3,389)	(6,777)	(16,943)	-	-	(14,728,480)
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն	(104,671)	-	-	-	-	-	(104,671)
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	-	-	-	-	-	(248,698)	(248,698)
Այլ պարտավորություններ	(20,758)	-	-	-	-	-	(20,758)
Ընդամենը պարտավորություններ	(14,826,800)	(3,389)	(6,777)	(16,943)	-	(248,698)	(15,102,607)
Չուտ դիրքը	(14,650,348)	347,906	2,901,208	10,903,809	3,392,100	(32,642)	2,862,033

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունի հետևյալ վարկային գծերը.

- Գրավով չապահովված 100 միլիոն դրամ գումարով օվերդրաֆտ, որի գծով տոկոսադրույքը կազմում է 11.5%:
- Գրավով չապահովված 90 միլիոն դրամ գումարով օվերդրաֆտ, որի գծով տոկոսադրույքը կազմում է 10.5%:

19 Կապիտալի կառավարում

Ընկերության կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից:

Ընկերությունը որպես կապիտալ սահմանում է տեղական օրենսդրությամբ վարկային կազմակերպությունների համար որպես բաղկացուցիչ սահմանված հոդվածները:

2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ նվազագույն կապիտալի չափը կազմում է 300,000 հազար դրամ, իսկ կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցության նվազագույն ցուցանիշը՝ 12%: Ընկերությունը պահպանում է կապիտալի համարժեքության ցուցանիշն իր գործունեության բնույթին և ծավալներին համապատասխանող մակարդակում:

Ստորև ներկայացված է ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջների համաձայն հաշվարկված կապիտալի համարժեքության ցուցանիշը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2018թ. հազ. դրամ (աուդիտի չենթարկված)	2017թ. հազ. դրամ (աուդիտի չենթարկված)
Հիմնական կապիտալ	2,038,068	1,868,537
Լրացուցիչ կապիտալ	1,396,595	934,269
Մեխանական միջոցներ (կապիտալ)	3,434,663	2,802,806
Ռիսկով կշռված ակտիվներ	28,245,584	21,984,064
Ընդամենը կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների տոկոսային հարաբերակցություն (ընդամենը կապիտալի հարաբերակցություն)	12.16%	12.75%

20 Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Ընկերությունն ամբողջությամբ ապահովագրված չէ իր գրասենյակի և սարքավորումների վնասներից, գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ Ընկերության տարածքում տեղի ունեցած կամ նրա գործունեության հետև կապված պատահարների արդյունքում գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց: Քանի դեռ Ընկերությունը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի բացասական ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունը կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Դեկլարությունը գտնում է, որ նման վարույթների կամ հայցերի արդյունքում առաջացող պարտավորությունները, եթե այդպիսիք լինեն, զգալի բացասական ազդեցություն չեն ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա:

(գ) Հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են և ենթարկվում են տարբեր մեկնաբանությունների: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության մի շարք մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են այլ երկրների համեմատությամբ էական հարկային ռիսկ առաջացնել: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանորեն է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

21 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

(ա) Վերահսկողություն

Ընկերության հավասար մասնաբաժիններով սեփականատերերն են հաղիսանում Արայիկ Կարապետյանը և Էդուարդ Մարությանը, ովքեր հանդիսանում են Ընկերության վերջնական վերահսկող անձիք:

(բ) Գործարքներ Տնօրենների խորհրդի և ղեկավարության անդամների հետ

Ստորև ներկայացված է աշխատակազմի գծով ծախսերում ներառված ընդհանուր վարձատրությունը 2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ	18,745	16,300

Այս գումարները ներառում են Տնօրենների խորհրդի և ղեկավարության անդամների դրամային և ոչ դրամային հատուցումները:

Ստորև ներկայացված են Վարչության անդամների հետ գործարքների գծով շահույթի կամ վնասի կազմում արտացոլված գումարները դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

	2018թ. հազ. դրամ	2017թ. հազ. դրամ
Վարձակալության գծով ծախսեր	8,925	8,750

(զ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Այլ կապակցված կողմեր են հանդիսանում Ընկերության հետ ընդհանուր վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպությունները: Ստորև ներկայացված են 2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպությունների հետ իրականացված գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների շահույթում կամ վնասում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	2018թ.		2017թ.	
	հազ. դրամ	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք %	հազ. դրամ	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք %
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն				
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Տրված փոխառություններ				
- ՀՀ դրամով	682,233	10.0%	1,041,619	12.5%
- ԱՄՆ դոլարով	173,695	8%	274,704	9%
Ներդրումային արժեքեր				
- ՀՀ դրամով	19,956	10.0%	40,865	12.5%
- ԱՄՆ դոլարով	76,191	7.27%	23,359	7.3%
Այլ ակտիվներ	193,254	-	-	-
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Ստացված փոխառություններ	450,416	6.75%	-	-
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	1,055,021	7%	-	-
Շահույթ կամ վնաս				
Տոկոսային եկամուտ	129,109		160,472	
Տոկոսային ծախս	(6,793)		(2,113)	
Ջուտ օգուտ ֆինանսական գործիքների վաճառքից	44,351		-	
Այլ եկամուտ	9,680		8,112	
	176,346		166,471	

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների գծով մնացորդների մեծ մասը ենթակա է մարման մեկ տարվա ընթացքում: Կապակցված կողմերի հետ գործարքները զրավով ապահովված չեն:

22 Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ. իրական արժեք և հաշվապահական հաշվառման դասակարգում

(ա) Հաշվապահական հաշվառման դասակարգում և իրական արժեք

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները մոտավորապես համապատասխանում են դրանց իրական արժեքներին 2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Իրական արժեքի գնահատման նպատակն է ներկայացնել այն մոտավոր գինը, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կստացվեր ակտիվի վաճառքից կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու համար՝ չափման ամսաթվի դրությամբ: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և կողմնակալ դատողությունները, իրական արժեքը չպետք է դիտվի որպես իրացման գին՝ անմիջապես ակտիվների վաճառքի կամ պարտավորությունների փոխանցման ժամանակ:

Գործող շուկայում շրջանառվող ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքները հիմնված են շուկայում գնանշվող գների կամ դիվերների կողմից գնանշվող գների վրա: Մյուս բոլոր ֆինանսական գործիքների իրական արժեքներն Ընկերությունը որոշում է գնահատման մեթոդներ կիրառելով:

Գնահատման մեթոդների նպատակն է ստանալ այն իրական արժեքը, որն արտացոլում է այն գումարը, որը կստացվեր ակտիվի վաճառքից կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու համար շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում՝ չափման ամսաթվի դրությամբ:

(բ) Իրական արժեքի հիերարխիա

Ընկերությունը ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափելիս կիրառում է ստորև ներկայացված իրական արժեքի հիերարխիան, որն արտացոլում է չափումների ժամանակ օգտագործված ելակետային տվյալների նշանակալիությունը:

- 1-ին մակարդակ. նույն գործիքների համար ակտիվ շուկայում գնանշվող գները (չճշգրտված):
- 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր ելակետային տվյալները դիտարկելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող): Այս դասը ներառում է այն գործիքները, որոնց գնահատման համար կիրառվել են հետևյալ տվյալները՝ գնանշվող գները նմանատիպ գործիքների համար ակտիվ շուկայում, գնանշվող գները նույն կամ նմանատիպ գործիքների համար ակտիվ չհամարվող շուկաներում, կամ գնահատման այլ մեթոդներ, որոնց շրջանակներում բոլոր նշանակալի ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտարկելի են շուկայական տվյալներից:
- 3-րդ մակարդակ. ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ: Այս դասը ներառում է բոլոր այն գործիքները, որոնք գնահատվում են դիտարկելի տվյալների վրա չհիմնված ելակետային տվյալներից ելնելով, իսկ ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներն էական ազդեցություն ունեն գործիքի գնահատման վրա: Այս դասը ներառում է այն գործիքները, որոնք գնահատվում են նմանատիպ գործիքների համար գնանշվող գների հիման վրա, որոնց գծով պահաջվում են նշանակալի ոչ դիտարկելի ճշգրտումներ կամ ենթադրություններ՝ գործիքների միջև տարբերություններն արտացոլելու նպատակով:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների վերլուծությունը՝ իրական արժեքի հիերարխիայի համապատասխան մակարդակների կտրվածքով: Գումարները հիմնված են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վրա:

հազ. դրամ	1-ին մակարդակ	2-րդ մակարդակ	3-րդ մակարդակ	Ընդամենը
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Ածանցյալ ակտիվներ	-	592	-	592
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ				
- Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային գործիքներ	-	17,988,271	-	17,988,271
- Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող բաժնային գործիքներ	-	-	15,000	15,000
	-	17,988,863	15,000	18,003,863

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների վերլուծությունը՝ իրական արժեքի հիերարխիայի համապատասխան մակարդակների կտրվածքով: Գումարները հիմնված են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վրա:

հազ. դրամ	1-ին մակարդակ	2-րդ մակարդակ	3-րդ մակարդակ	Ընդամենը
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Ածանցյալ ակտիվներ	-	4,766	-	4,766
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ				
- Պարտքային և ֆիքսված եկամտով այլ գործիքներ	-	16,251,204	-	16,251,204
- Կորպորատիվ բաժնետոմսեր	-	-	158,903	158,903
	-	16,255,970	158,903	16,414,873